

International Foundation
for Electoral Systems

Захист здоров'я та вибори

Захист здоров'я та вибори

Автори

Фернанда Буріл (Fernanda Buri), Ph.D.
старша наукова дослідниця, IFES

Стаффан Дарнолф (Staffan Darnolf), Ph.D.
старший радник з питань глобальних виборчих операцій
та адміністрування виборів, IFES

Мулукен Асереса (Muluken Aseresa), M.D.
старший технічний радник, "Management Sciences for Health"

Провідний редактор:

Еріка Шейн (Erica Shein)
Директорка Центру прикладних досліджень і навчання, IFES

Редактори:

Чад Вікері (Chad Vickery)

Віце-президент з питань глобальної стратегії та технічного лідерства, IFES

Анжела Кентербері (Angela Canterbury)

Директорка з питань стратегічних комунікацій та адвокації, IFES

Серія інформаційних матеріалів IFES COVID-19: Захист здоров'я та вибори

Авторське право © 2020 Міжнародна фундація виборчих систем. Усі права застережено.

Заява про дозвіл: Жодна частина цієї роботи не може бути відтворена в будь-якій формі або будь-якими засобами – електронними чи механічними, включаючи фотокопіювання, запис або будь-яку систему зберігання та пошуку інформації, – без письмового дозволу IFES.

Заяви на дозвіл повинні містити таку інформацію:

- Опис матеріалу, щодо якого бажано отримати копію.
- Мета, для якої використовуватиметься скопійований матеріал, і спосіб його використання.
- Ваші ім'я, посада, назва компанії чи організації, номер телефону, номер факсу, адреса електронної пошти та поштова адреса.

Прохання надсилати заяви на дозвіл на таку адресу:

Міжнародна фундація виборчих систем
2011 Crystal Drive, Floor 10
Arlington, VA 22202

Електронна пошта: editor@ifes.org

Телефон: 202.350.6701

Зміст

<u>Передмова</u>	1
<u>Подяка</u>	2
<u>Коротке резюме</u>	3
<u>Вступ</u>	7
<u>Надзвичайні медичні ситуації та вибори</u>	7
<u>Що таке COVID-19?</u>	8
<u>Мета та структура цього документа</u>	10
<u>Головні результати та рекомендації</u>	11
<u>Загальні міркування щодо зменшення ризиків у сфері охорони здоров'я під час пандемії COVID-19</u>	11
<u>Координація з органами системи охорони здоров'я та іншими відповідними установами</u>	12
<u>Фаза I: Передвиборча діяльність</u>	13
<u>Фаза II: Діяльність у день виборів та післявиборчі процеси</u>	25
<u>Моніторинг і контроль якості</u>	31

Передмова

Криза COVID-19 призвела до дуже великої кількості людських жертв, величезних втрат для економік і систем охорони здоров'я в усьому світі. Крім того, вона сталась в особливо важкий для демократії момент. Уперше за майже два десятиліття більшість країн – 92, згідно зі Звітом про стан демократії, підготовленим проектом V-Dem у 2020 році,¹ – охарактеризовані як автократії. Ця “третя хвиля автократизації” охопила навіть регіони, які віддавна вважались оплотами демократії. А тепер криза COVID-19 створила потенційним авторитарним керівникам нові можливості для зміцнення їх контролю над урядовими структурами та підриву захисту прав людини.

Критично важливо, щоб у цей складний час органи державної влади, політичні партії, кандидати, громадянське суспільство та міжнародна спільнота об'єднали зусилля для захисту здоров'я як громадян, так і своїх демократій. Вибори є важливим елементом цієї відповіді, оскільки вони зміцнюють демократичні інститути та верховенство права. Неякісне проведення виборів або маніпуляції на виборах під час таких криз можуть спричинити тривалий занепад основних свобод, зрощення влади та корупції. Керівники виборчих структур, які займаються вирішенням пов'язаних з кризою проблем, повинні діяти рішуче та прозоро, плануючи при цьому наступні кроки. Якщо вони зволікатимуть, то через відкладені або погано проведені вибори може стати надто пізно, щоб зменшити ризики як для здоров'я населення, так і для демократичних прав.

Як надійний партнер органів адміністрування виборів в усьому світі, Міжнародна фундація виборчих систем (IFES) віддана справі надання точної інформації та розумних технічних порад, якими цим органам варто керуватись при прийнятті рішень з метою проведення виборів, які будуть безпечними й гідними довіри. Цей документ, створений у співпраці та за узгодженням із експертами у сфері охорони здоров'я, є продуктом наших постійних зусиль, спрямованих на адаптацію до нових викликів та розвиток разом з партнерами. Спільно, як завжди, ми продовжимо долати перешкоди та розбудовувати демократії, що забезпечують загальну користь.

Ентоні Н. Бенбері (Anthony N. Banbury)

Президент і виконавчий директор IFES

¹ Anna Lührmann, Seraphine F. Maerz, Sandra Grahn, Nazifa Alizada, Lisa Gastaldi, Sebastian Hellmeier, Garry Hindle and Staffan I. Lindberg. 2020. Autocratization Surges – Resistance Grows. Democracy Report 2020. Varieties of Democracy Institute (V-Dem). Джерело: https://www.v-dem.net/media/filer_public/f0/5d/f05d46d8-626f-4b20-8e4e-53d4b134bfcb/democracy_report_2020_low.pdf

Подяка

Автори висловлюють щирю подяку Старшому Директорові “Management Sciences for Health” з питань охорони здоров’я населення д-ру Елке Конінгс (Elke Konings), M.D., радниці програм IFES в Україні Мередіт Еплгейт (Meredith Applegate), старшій радниці IFES з питань глобальної інклюзії Вірджинії Еткінсон (Virginia Atkinson), керівниці гендерних програм Джині Чірілло (Gina Chirillo), спеціалістові IFES з графічного дизайну Кітону Ван Беверену (Keaton Van Beveren) та спеціалістці IFES з питань комунікацій Джаніні Даффі (Janine Duffy) за рецензування цього документа та безцінну допомогу.

Від авторів

IFES прагнула зробити ці настанови якомога комплекснішими, зберігаючи їх застосовність та корисність для різних виборчих систем. Однак здійсненність реалізації певних рекомендацій значною мірою залежить від правової бази кожної країни. Важливо також зазначити, що свіжі дані про те, як поводить ся новий коронавірус і як він впливає на здоров’я людей, з’являються щодня. Запропоновані тут вказівки ґрунтуються на тому, що було відомо про COVID-19 на момент публікації.

Хоча очікується, що ці рекомендації дозволять мінімізувати ризики для здоров’я населення і підвищать довіру виборців і членів виборчих комісій до участі у виборах, різні контексти створюють різні рівні небезпеки. Проведення виборів з голосуванням на дільниці не завжди може бути найкращим варіантом. Рішення щодо того, чи проводити виборчу діяльність і як це робити, завжди повинні ґрунтуватись на інформації, отриманій у результаті проведення комплексних оцінок ризиків, розроблених у координації з надійними та компетентними місцевими органами охорони здоров’я. Оскільки вибори за своєю суттю є політичними подіями, обговорення в країні доцільності відвідання виборчих дільниць під час криз у сфері охорони здоров’я, імовірно, буде успішнішим, якщо в ньому візьмуть участь політичні партії та громадянське суспільство та якщо воно ґрунтуватиметься на спільному розумінні всіх відповідних ризиків.

Коротке резюме

Вступ

Зазвичай вибори передбачають великі загальнонаціональні зібрання не лише в день виборів, а й, наприклад, під час передвиборних мітингів та заходів з реєстрації виборців. Ці події збільшують кількість контактів між людьми і ризику прямого та непрямого інфікування. Небагато органів адміністрування виборів (ОАВ) мають комплексні плани контролю за такою діяльністю та за поширеними спалахами захворювань, через що не вистачає часу, ресурсів та інформації для внесення необхідних коректив і безпечного проведення виборчих подій, коли раптово настають кризи у сфері охорони здоров'я. Саме так сталося у випадку з COVID-19 – хворобою, викликаною новим коронавірусом, який вже спричинив перенесення національних та субнаціональних виборів майже у 60 країнах та територіях.¹ Кілька ОАВ, які все ж вирішили проводити вибори на тлі кризи, не змогли зняти більшість занепокоєнь² щодо здоров'я, а це призводить до низької явки виборців, питань довіри з боку населення, самовідводу і навіть інфікування деяких членів виборчих комісій.³

Щоб підтримати ОАВ в усьому світі, що працюють за таких складних обставин, Міжнародна фундація виборчих систем (IFES), у співпраці з організацією “ManagementSciencesforHealth” (MSH), підготувала цей документ, у якому головна увага приділяється загальними міркуваннями щодо охорони здоров'я у рамках усіх ключових виборчих процесів і містяться рекомендації, покликані зменшити ризики передачі збудника COVID-19. Представлені в цій білій книзі рекомендації ґрунтуються на загальних вказівках органів системи охорони здоров'я, таких як Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) і Центри контролю та профілактики захворювань (ЦКПЗ) у США, найсвіжіших на момент публікації даних, і результатах наукових досліджень та найкращих практиках і успішних заходах, реалізованих ОАВ у схожих контекстах.

Визначення проблеми

Оскільки ОАВ мають обмаль часу і ресурсів для придбання відповідних засобів і запровадження нових процедур у свої процеси, важливо, щоб заходи зі зменшення ризиків були частиною загальної стратегії, яка передбачає оптимізацію ресурсів і ґрунтується на контекстуалізованій оцінці ризиків COVID-19. Якщо такі заходи проведені якісно, вони здатні суттєво послабити ризик передачі вірусу і в розумних межах зменшити побоювання громадян інфікуватись у ході виборчих процесів, що в протилежному випадку могло б радикально зменшити явку виборців і підірвати легітимність результатів.

Слід також зазначити, що хоча рекомендації, запропоновані у цьому документі, мінімізують ризики для здоров'я населення і підвищують довіру виборців і членів виборчих комісій, різні контексти створюють різні рівні небезпеки, тож проведення виборів з голосуванням на дільниці не завжди може бути найкращим варіантом. Рішення щодо того, чи проводити виборчу діяльність і як це робити, будуть успішнішими, якщо вони:

- Ґрунтуються на інформації, отриманій у результаті проведення комплексних оцінок ризиків, розроблених у координації з надійними та компетентними органами охорони здоров'я;
- Узгоджують точки зору політичних партій та громадянського суспільства, що представляють повний спектр виборчих округів у країні; та
- Виходять зі спільного розуміння всіх ризиків, пов'язаних із проведенням виборів в умовах кризи.

Головні результати та рекомендації

Згідно з поточними даними від ВООЗ⁴ і ЦКПЗ,⁵ основною формою передачі вірусу COVID-19 є краплинки з вірусами при безпосередньому спілкуванні між людьми, проте вірус також може передаватись через фоміти, тобто предмети або поверхні, забруднені ним. Під час виборчого процесу у більш ніж 40 ситуаціях люди збираються разом або відбувається передача предметів, тож при цьому існують ризики передачі вірусу, якщо не вжито заходів профілактики. Ці взаємодії відбуваються на всіх етапах виборчого процесу, і вони не обмежуються днем виборів. З огляду на зазначені специфічні способи передачі коронавірусу, наведені нижче рекомендації мають стосуватись усіх видів виборчої діяльності:

- **Комунікувати та координувати дії з компетентними органами системи охорони здоров'я** щодо аналізу ризиків, прийняття рішень, планування та ефективної реалізації стратегій зменшення ризиків;
- **Запобігати контактам між людьми або зменшувати їх кількість:** Вимагати дотримання безпечної фізичної дистанції, респіраторної гігієни, використання індивідуальних засобів захисту (ІЗЗ); у разі можливості впроваджувати надійні дистанційні інструменти й механізми;
- **Запобігати забрудненню спільних поверхонь і предметів або мінімізувати його:** Вимагати використання таких ІЗЗ як медичні маски та дотримання респіраторної гігієни; у разі можливості застосовувати безконтактні механізми;
- **Запобігати контактам осіб з забрудненими поверхнями та предметами або мінімізувати такі контакти:** Настійно рекомендувати миття рук милом і водою або їх обробку спиртовмісними розчинами; закликати не доторкатись до рота, носа та очей; часто дезінфікувати поверхні та предмети, якими користується багато людей; вимагати використання ІЗЗ; у разі можливості застосовувати безконтактні механізми.

Крім цих важливих загальних заходів, для ОАВ може бути корисним врахувати такі рекомендації по кожному виду виборчої діяльності:

Рисунок 1: Міркування щодо видів виборчої діяльності

Вид виборчої діяльності	Додаткові міркування
Планування виборів і ресурсів	У разі відтермінування виборів слід забезпечити дотримання правових норм; планувати сценарії з призначенням виборів на якомога більш ранню дату та вносити необхідні корективи до графіка діяльності та бюджету; часто надавати громадянам оновлені дані
	У разі призначення виборів взяти до уваги рівень поширеності хвороби, стадію спалаху, можливості системи охорони здоров'я та її структур, а також погоду/пору року
	Відкоригувати процеси та процедури так, щоб зменшити ризики передачі; визначити та придбати особливі чи додаткові матеріали, обладнання та товари; найняти спеціальний чи додатковий персонал; відстежувати можливі розриви в ланцюгу постачання
	Забезпечити кошти на додаткові матеріали, обладнання, персонал і процеси; пріоритизувати потреби та оптимізувати ресурси з найбільшою профілактичною здатністю

Виборча кампанія	Узгодити меседжі та інструкції щодо COVID-19 з політичними партіями, кандидатами, громадянським суспільством і ЗМІ; розробити кодекси поведінки чи включити питання, пов'язані з COVID-19, до існуючих кодексів
	Виявляти та карати осіб, що використовують дезінформацію про COVID-19 для політичної вигоди
	Надати інструкції щодо запобіжних заходів на мітингах, дебатах та інших зібраннях
	Запровадити або розширити доступ на справедливій основі до ЗМІ та інші методи дистанційного ведення виборчої кампанії
Освіта виборців	Часто надавати виборцям чітку й доступну інформацію про COVID-19, способи передачі вірусу та методи боротьби з ним; дотримуватись найкращих практик у сфері медичної грамотності (короткі речення з дієсловами в активній формі, знайомі слова та візуальні засоби, що відповідають культурній специфіці)
	Часто надавати громадянам чітку й доступну інформацію про нові виборчі процедури та про те, як їх слід дотримуватись
Набір членів виборчих комісій та іншого персоналу	Боротись проти пов'язаної з захворюванням дезінформації та мови ненависті по відношенню до вразливих і маргіналізованих груп
	У разі можливості використовувати онлайн-платформи для отримання та розгляду заяв від кандидатів на посади; у випадку безпосередніх контактів використовувати приміщення, де досить місця для забезпечення необхідної фізичної дистанції; закликати до обробки рук антисептиком і використання медичних масок рекрутерами та інтерв'юерами
	Звільнити осіб та медичних працівників, які знаходяться у зоні ризику, від обов'язків членів виборчої комісії
	Включити інформацію про COVID-19 до програми тренінгів, особливо про способи передачі та заходи профілактики
	Включити також інструкції щодо нових процедур, затверджених у зв'язку COVID-19
	Вибрати місця для тренінгів, площа яких достатня для забезпечення належної фізичної дистанції, та подбати про наявність протоколів дезінфекції рук і відповідних ІЗЗ для всіх учасників тренінгів
	Забезпечити інклюзивність і доступність нових варіантів онлайн- і дистанційних тренінгів
Для онлайн-тренінгів включити механізми забезпечення їх успішного завершення	
Реєстрація виборців, реєстрація кандидатів, голосування, підрахунок голосів та встановлення результатів	Вибрати місця, площа яких достатня для забезпечення належної фізичної дистанції; ці місця мають бути далеко від районів проживання вразливих груп, хоча при цьому слід вжити альтернативних заходів для забезпечення участі цих груп
	Зменшити кількість осіб, що одночасно перебувають у приміщенні: збільшити кількість днів або місць; відвести групам конкретні виборчі скриньки
	Розробити та реалізувати протоколи зменшення ризику COVID-19 щодо черг, входу та виходу з будинку
	Вивішувати інформацію про COVID-19 у видному й доступному для всіх місці
	Забезпечити достатню кількість точок для дезінфекції рук

	Закликати виборців приносити з собою та використовувати власні ручки
	Розробити протоколи для безконтактного підтвердження особи
	Відвести місце для заповнення бюлетенів з дотриманням вимог щодо фізичної дистанції
	Розташувати столи та стільці для членів виборчої комісії, спостерігачів, уповноважених осіб партій та представників ЗМІ з дотриманням необхідної дистанції; прибрати з приміщень лавки для кількох осіб та інші непотрібні предмети; встановити плексигласові чи інші напівпрозорі екрани на столах та поверхнях, через які спілкуються виборці і члени виборчих комісій
	Продавцям і виробникам контактного обладнання слід надати належні інструкції щодо очищення та дезінфекції
	Збирати та утилізувати використані матеріали слід з дотриманням норм безпеки
	Для форм і бюлетенів, які відсилаються поштою, слід у разі можливості використовувати самоклеючі конверти
	Забезпечити інклюзивність та доступність онлайнного та дистанційного голосування
Національні та міжнародні спостерігачі та уповноважені особи партій	Хоча жодного громадянина, що відповідає встановленим критеріям, не слід позбавляти права участі у виборах в ролі спостерігача, за надзвичайних обставин, таких як криза в сфері охорони здоров'я, слід звільняти осіб та медичних працівників, які у зоні ризику, від обов'язків спостерігача чи уповноваженої особи партії або попереджати їх про всі ризики, пов'язані з участю
	Щодо процесу акредитації слід дотримуватись тих самих запобіжних заходів, які зазначені в пункті "Реєстрація виборців, реєстрація кандидатів та голосування"

Вступ

Зазвичай вибори передбачають великі загальнонаціональні зібрання не лише в день виборів, а й, наприклад, під час передвиборних мітингів та заходів з реєстрації виборців. Ці події збільшують кількість контактів між людьми і ризику прямого та непрямого – через заражені поверхні – інфікування. Проведення подібних заходів на тлі спалаху хвороби може становити серйозні ризики для здоров'я населення, але, з іншого боку, їх непроведення може підірвати важко здобуту стабільність та довіру до демократичних інституцій. Державним чиновникам, що стикаються з такою дилемою, може бути дуже непросто вирішити, чи організувати вибори, і якщо призначити їх, то як швидко реагувати на нові виклики, які спричиняє спалах у виборчому контексті. Посадовцям, можливо, доведеться вносити корективи до графіка діяльності, впроваджувати нові та вдосконалені процедури, що зменшують імовірність передачі вірусу, а ще здобувати фінансування та здійснювати закупівлю необхідних матеріалів. Вони також мають узгоджувати свої дії зі стейкхолдерами, що представляють увесь спектр політикуму, щоб гарантувати, що всі ці зміни будуть здійсненими та прийнятими, оскільки корективи у виборчих процесах набагато ймовірніше будуть успішними та прийнятними, якщо їх буде вироблено в ході консультацій щодо потрібних рішень.

Надзвичайні медичні ситуації та вибори

ВООЗ визначає надзвичайну подію в сфері охорони здоров'я так: “виникнення або неминуча загроза хвороби чи стану здоров'я, спричинених біотероризмом, епідемічною чи пандемічною хворобою або новим збудником інфекції з високим рівнем смертності чи біологічним токсином, що становить значний ризик великої кількості смертних чи нещасних випадків серед людей або постійної чи довготривалої інвалідності.”⁶ Експерти з кризового менеджменту у сфері охорони здоров'я також використовують широке визначення кризи, в якому відображено важливість прийняття розумних рішень у комплексному контексті: криза – це “серйозна загроза базовим структурам чи фундаментальним цінностям і нормам системи, яка в умовах браку часу та дуже невизначених обставин вимагає прийняття критичних рішень”⁷. Ці критичні рішення стосуються не лише системи охорони здоров'я країни, а й усіх видів діяльності, які можуть прямим чи непрямым чином посилити проблему і покласти надмірний тягар на людей і системи, що реагують на кризу.

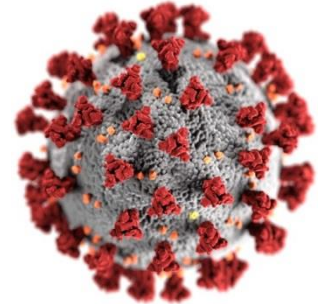
...проведення виборів під час криз у сфері охорони здоров'я можливе, але потрібен значний обсяг планування, щоб запобігти погіршенню й без того небезпечної ситуації”.

Оскільки вибори та пов'язана з ними діяльність зазвичай передбачають масові зібрання, вони можуть прискорити поширення захворювань, способи передачі яких пов'язані з прямими або непрямими контактами між людьми. Без застосування належних стратегій зменшення ризиків виборчі події можуть призвести до пікового зростання кількості випадків і наблизити перенавантажену систему охорони здоров'я до колапсу. Попри виклики, деякі країни змогли пройти через кризи у сфері охорони здоров'я та провести відносно успішні вибори, як-от США під час пандемії іспанського грипу 1918 року,⁸ Ліберія під час спалаху лихоманки Ебола 2014 року⁹ та зовсім недавно – Південна Корея під час нинішньої пандемії COVID-19.¹⁰ Ці країни показали, що проведення виборів під час криз у сфері охорони здоров'я можливе, але потрібен значний обсяг планування, щоб запобігти погіршенню й без того небезпечної ситуації.

Що таке COVID-19?

COVID-19 – скорочено від “coronavirusdisease2019” (“коронавірусна хвороба 2019”) – інфекційна хвороба, спричинена коронавірусом SARS-CoV-2 – новим штамом, вперше виявленим у людей наприкінці 2019 року. Вважається, що вірус вперше потрапив до людини через летючих мишей або панголінів¹¹, проданих на ринку морепродуктів та пташиного м’яса в Ухані, столиці провінції Хубей у Китаї. Спалах швидко поширився на весь світ і був проголошений ВООЗ пандемією¹² 11 березня 2020 року.

На момент написання цього документа було підтверджено майже 4 мільйони випадків COVID-19 у 212 країнах і територіях, що призвело до більш ніж 270 000 смертей.

Симптоми

За даними ВООЗ,¹³ найпоширенішими симптомами, виявленими у осіб із COVID-19, є лихоманка, кашель та задишка або утруднене дихання. ЦКПЗ США¹⁴ додав до цього списку такі потенційні симптоми COVID-19 як біль у м’язах, головний біль, біль у горлі, озноб та втрата смаку чи нюху.

Хоча в різних дослідженнях наводяться різні цифри, припускають, що великий відсоток людей, інфікованих новим коронавірусом, не відчуває жодних симптомів або має лише легкі симптоми. Є докази, що навіть ті, хто перебуває у досимптомному періоді – за кілька днів до появи симптомів, – та ті, у кого симптоми слабко виражені, можуть поширювати хворобу,¹⁵ і можливо, що “тихими переносниками” можуть бути й особи взагалі без симптомів, тести яких на COVID-19 позитивні¹⁶, що ускладнює вироблення стратегій пом’якшення загрози. Наявні нині дані вказують, що інкубаційний період – час від зараження вірусом SARS-CoV-2 до розвитку симптомів – від 2 до 14 днів.¹⁷

У важких випадках інфекція може спричинити пневмонію, тяжкий гострий респіраторний синдром і смерть. Літні люди та особи з серйозними хронічними захворюваннями перебувають під більшим ризиком розвитку серйозних ускладнень.¹⁸ На момент публікації цього документа не існує затвердженої вакцини або терапії проти COVID-19, хоча відбуваються кілька клінічних випробувань.

Способи передачі

Згідно з даними, отриманими ВООЗ¹⁹ та ЦКПЗ,²⁰ основна форма передачі коронавірусу – від людини до людини. Коли люди фізично близькі один до одного, вірус може перебувати у дихальних краплях (коли інфікована особа кашляє, чхає або розмовляє) та потрапляти до іншої людини через рот, ніс або, можливо, очі. Це робить COVID-19 набагато більш заразним захворюванням під час звичайної виборчої діяльності, ніж, наприклад, вірус Еболи, який поширювався переважно через більш помітні тілесні рідини, такі як піт, блювота та кров.

Передача коронавірусу також може відбуватися шляхом непрямого контакту через фоміти, тобто предмети або поверхні, забруднені ним, коли здорова людина торкається зараженої ділянки, а потім – свого рота, носа чи, можливо, очей. З огляду на частий обмін документами, формами та іншими матеріалами між членами виборчих комісій, виборцями, кандидатами та спостерігачами, а також на використання спільного обладнання, такого як сканери відбитків пальців або пристрої для голосування, ризику непрямої передачі є реальними, тож їх необхідно відповідним чином послабити.

Тривалість існування SARS-CoV-2 на неживих об'єктах подібна до відповідних показників інших коронавірусів і залежить від типу матеріалу поверхні, як показує наведена нижче таблиця:²¹

Рисунок 2: Очікувана тривалість існування коронавірусів на різних поверхнях

Матеріал	Відповідні приклади	Тривалість існування
Алюміній	Консервні бляшанки, поручні	2-8 годин
Картон	Виборчі скриньки, кабінки	24 години
Кераміка	Кахель, унітази	5 днів
Мідь	Труби, електричне обладнання	4 години
Скло	Вікна, склянки, екрани	≤5 днів
Латекс	Хірургічні рукавички	≤8 годин
Метал	Дверні ручки, огорожі	5 днів
Папір	Бюлетені, виборчі скриньки, форми, посвідчення особи, постери	1-5 днів
Пластик	Ручки, клавіатура, посвідчення особи, тактильні інструкції для виборців	≤5 днів
Нержавіюча сталь	Умивальники, крани	48 годин
Дерево	Стільці, столи, двері, поручні	4 дні

На основі інформації від Kampf G., Todt D, Pfaender S., Steinmann E.

Мета та структура

Цей документ, у якому представлено досвід як експертів з виборчої сфери, так і експертів-медиків, призначений допомогти ОАВ краще планувати та адмініструвати вибори під час криз у сфері охорони здоров'я у цілому та у конкретному випадку пандемії COVID-19. Він має на меті зменшити не лише ризики для здоров'я виборців та членів виборчих комісій, а й потенційні ризики для демократії, спричинені відміною чи відтермінуванням виборів, адже цього можна уникнути за допомогою належного планування. Для цього в документі:

- Надається основа для аналізу органами адміністрування виборів загальних міркувань зі сфери охорони здоров'я в контексті різних етапів виборчого процесу;
- Розглядається обсяг та характер викликів під час виборів щодо охорони здоров'я, спричинених конкретно COVID-19;
- Запропоновано рекомендації та стратегії послаблення ризиків у сфері охорони здоров'я під час конкретних видів діяльності, необхідних для проведення легітимних виборів;
- Визначено основні ресурси та матеріали, необхідні для реалізації стратегій зменшення ризиків; та
- Окреслено підходи до моніторингу та вимірювання якості реалізації запропонованих стратегій.

Документ починається із загальних рекомендацій, які мають стосуватись усіх видів виборчої діяльності та конкретних міркувань для різних етапів виборчого процесу – від передвиборчого етапу до дня виборів та післявиборчої діяльності. Документ завершується обговоренням потенційних підходів до моніторингу та оцінки впливу виконання цих рекомендацій.

- Планування виборів та ресурсів;
 - Реєстрація кандидатів;
 - Виборча кампанія;
 - Освіта виборців;
 - Реєстрація виборців;
 - Набір і підготовка членів виборчих комісій;
 - Акредитація національних і міжнародних спостерігачів та уповноважених осіб партій.
- Операції на виборчих дільницях;
 - Підрахунок голосів та встановлення результатів виборів.

Головні результати та рекомендації

Загальні міркування щодо зменшення ризиків у сфері охорони здоров'я під час пандемії COVID-19

Прямий контакт між людьми, а також між людьми та краплинками з вірусом чи фомітами може відбуватись у кількох різних моментах виборчого процесу, що потенційно може призвести до передачі коронавірусу. Аналіз, проведений IFES у контексті спалаху Еболи у Ліберії, дав змогу визначити понад 40 моментів у виборчому процесі, пов'язаних із зібраннями людей або передачею об'єктів, і, отже, з підвищеним ризиком інфікування. Йдеться про спільні взаємодії, що відбуваються впродовж усіх етапів виборчого циклу і не обмежуються днем виборів.

З огляду на конкретні способи передачі коронавірусу, всі інструкції та рекомендації, наведені в наступних розділах, мають на меті:

- Не допустити або послабити контакти між людьми;
- Не допустити або послабити забруднення спільних об'єктів зараженими особами; та
- Не допустити або послабити контакти осіб з зараженими об'єктами.

Важливо зазначити, що органи влади повинні планувати виборчу діяльність комплексно та прагнути досягти всіх трьох вказаних вище цілей, оскільки вживати більше запобіжних заходів означає мати менше ризиків. Однак ОАВ мають обмаль часу і ресурсів для придбання відповідних засобів і запровадження нових процедур у свої процеси. Тому важливо, щоб заходи зі зменшення ризиків були частиною загальної стратегії, яка передбачає оптимізацію ресурсів і ґрунтується на контекстуалізованій оцінці ризиків COVID-19. Якщо такі заходи проведені якісно і виборці достатньо проінформовані про них, вони здатні суттєво послабити ризик передачі вірусу і в розумних межах зменшити побоювання громадян інфікуватись у ході виборчих процесів, що в протилежному випадку могло б радикально зменшити явку виборців і підірвати легітимність результатів.

Важливо, щоб заходи зі зменшення ризиків були частиною загальної стратегії, яка передбачає оптимізацію ресурсів і ґрунтується на контекстуалізованій оцінці ризиків COVID-19”.

Недопущення або послаблення контактів між людьми

Засобом послаблення ризику передачі COVID-19 є проста практика дотримання фізичної дистанції – свідома поведінка, що передбачає **уникнення міжособистісних контактів та дотримання певної відстані між людьми**. Необхідна відстань залежить від того, наскільки легко поширюється вірус. Нині ВОЗ²² рекомендує відстань приблизно у 3.3 фути (1 метр), тимчасом як ЦКПЗ²³ радить людям дотримуватись дистанції у шість футів (приблизно 1.8 метри) один від одного. Якщо це реально, ОАВ мають віддати перевагу вимогам більшої дистанції. Проте, хоча вважається, що шість футів є відносно безпечною відстанню, нещодавнє дослідження²⁴ показало, що за екстремальних умов віруси у краплинках при кашлі або чиханні можуть пролетіти до 27 футів (вісім метрів). Це вказує на те, що крім вимог мінімальної фізичної відстані також важливо, щоб усі особи дотримувались **базової респіраторної гігієни та етикету при кашлі**²⁵ (напр., закриваючись при кашлі та чиханні, використовуючи одноразові серветки та викидаючи їх належним чином) і носили маски або інші засоби захисту обличчя, коли перебувають близько до інших. Більше про конкретні вимоги щодо масок можна прочитати у розділі [“Планування виборів і ресурсів”](#).

Недопущення або послаблення забруднення об'єктів спільного користування зараженими особами

Хоча наукове співтовариство і не вважає це основним шляхом передачі коронавірусу, проте людина може заразитись, торкнувшись поверхні або предмета, що має на собі вірус, а потім торкнувшись власного рота, носа чи, можливо, очей. Щоб мінімізувати ризики, ОАВ можуть вживати заходів для **зменшення потреби торкатись предметів і тримати їх**, застосовуючи, де це можливо, безконтактні механізми, і **подбати проте, щоб люди торкались предметів і тримали їх лише дезінфікованими руками**. ЦКПЗ та ВООЗ рекомендують два варіанти санітарної обробки рук:

- Мило і вода: ретельно мити руки милом і водою принаймні 20 секунд; та/або
- Щонайменше 60-процентний розчин спирту: використовувати розчин з принаймні 60-процентним вмістом алкоголю для санітарної обробки рук і поверхонь.

Хоча мало місце використання розчину хлору (0,05%), особливо деякими західноафриканськими ОАВ у боротьбі проти вірусу Еболи під час нещодавніх спалахів, ВООЗ не рекомендує застосовувати його для миття рук «через потенційну шкоду для користувачів та тих, хто готує розчин, а також через деградацію хлору на сонці або при спеці.»²⁶ ВООЗ також з'ясувала, що є повідомлення про респіраторні симптоми²⁷ у пацієнтів, медичних працівників та інших користувачів внаслідок контакту з розчинами хлорного вапна або хлору, що використовуються при дезінфекції середовища і мають більш високий вміст хлору, ніж 0,05%, як при санітарній обробці рук.

Недопущення або послаблення контактів осіб з зараженими об'єктами

Крім згаданих вище методів санітарної обробки рук, важливо також забезпечити дезінфекцію предметів і поверхонь для знищення активних патогенів. Це можна зробити за допомогою мила і води або інших дезінфікуючих розчинів (наприклад, розчинів 60-процентного спирту, 0,5-процентного перекису водню, 0,1-процентного гіпохлориту натрію або будь-якого іншого дезінфікуючого засобу, який визнано ефективним проти коронавірусу)²⁸, або залишивши ці предмети чи поверхні недоторканими впродовж певного періоду, доки вірусний матеріал не деактивується. Тривалість такого періоду ізоляції предметів та поверхонь залежатиме від типу матеріалу, з якого вони зроблені, як показано в таблиці на [стор. 9](#), а також від температури і вологості середовища.²⁹

Хоча одноразові рукавички й використовуються для підвищення захисту від забруднених предметів та поверхонь, важливо зазначити, що вірус може залишатись на рукавичках, тож користувачі повинні уникати дотику до обличчя під час їх носіння, часто міняти рукавички та безпечно утилізувати використані рукавички. ОАВ також повинні забезпечити наявність відповідних ІЗЗ різного розміру, які будуть зручними для чоловіків і жінок. Слід віддавати перевагу ретельній і частій дезінфекції рук замість використання рукавичок.

Координація з органами системи охорони здоров'я та іншими відповідними установами

ОАВ часто створюють перед виборами Спільні центри виборчих операцій для сприяння координації з іншими державними та місцевими органами влади. Для забезпечення мирних виборів – у цих центрах традиційно працювали головним чином представники різних безпекових та розвідувальних організацій, відповідальні за зв'язки, хоча в деяких місцях задіюють ширше коло урядових установ. Під час криз у сфері охорони здоров'я, таких як пандемія COVID-19, органи системи охорони здоров'я мають взяти на себе важливу роль у таких координаційних центрах.

Хоча ОАВ часто очолюють координаційну роботу, пов'язану з виборами, з огляду на поширеність впливу COVID-19 на всі аспекти повсякденного життя більшість країн створили спеціальні робочі групи за участю своїх найвищих керівних органів. Переваги робочих груп, до складу яких входять прем'єр-міністр чи віце-президент, численні, наприклад, це усунення бюрократичних перешкод та забезпечення своєчасного доступу до необхідних коштів. Оскільки ці робочі групи можуть стати політизованими замість збереження суто технічного характеру, керівництву ОАВ слід залишатись зосередженим на своєму законному мандаті щодо підготовки та організації демократичних виборів.

Є три ключові завдання, на яких ОАВ має зосередитись, щоб максимізувати свій внесок і користь від координації дій з іншими державними установами, незалежно від того, чи будуть зрештою проведені вибори. Фундаментальне значення для всіх ОАВ, уповноважених організовувати виборчі заходи під час кризи у сфері охорони здоров'я, мають такі три дії:

- **Провести спільну оцінку ризиків для охорони здоров'я з компетентними органами системи охорони здоров'я та експертами**, з охопленням усіх виборчих процесів та ризиків інфікування, пов'язаних з ними. Це на додачу до оцінок ризиків, які вже проводять кілька ОАВ щодо перспектив чесних виборів (тобто запобігання фальсифікаціям, системним маніпуляціям і зловживанням);
- На основі результатів оцінки та консультацій зі стейкхолдерами – тобто політичними партіями, організаціями громадянського суспільства (ОГС) та групами спостерігачів – **розробити план зменшення ризиків**, у якому будуть детально окреслені зміни, що їх необхідно внести до правил і процедур, та додаткові матеріали, які слід придбати для членів виборчих комісій та інших стейкхолдерів, щоб вони могли виконати свої відповідні ролі. У деяких випадках буває доцільно розглянути можливість внесення змін до нормативно-правових актів.³⁰ ОАВ також потрібно розробити план проведення інформаційно-просвітницької роботи та поінформувати громадян про ухвалені заходи зменшення ризиків;
- Включити план зменшення ризиків до **оновленого плану дій ОАВ**. Найімовірніше, це також вимагатиме оновлення графіка та бюджету виборів.

Фаза I: Передвиборча діяльність

Планування виборів і ресурсів

Міркування щодо відтермінування та інших змін у графіку виборів та правових нормах

Поки COVID-19 поширюється у світі, майже 60 країн і територій оголосили про відтермінування загальнонаціональних і субнаціональних виборів через побоювання, що великі виборчі події можуть прискорити темпи інфікування і що ОАВ не зможе задовільно впоратися з такими ризиками. Хоча такі відтермінування іноді можуть бути найкращим рішенням для захисту виборців і членів виборчих комісій, проте вони також можуть відкрити двері для політичних маніпуляцій та зловживання владою.³¹ Лідери можуть використовувати кризу в сфері охорони здоров'я як привід для призупинення виборчих процесів та розширення власної влади, що заподіє шкоди демократичним принципам у й без того непростий момент. Якщо відтермінування – єдине реальне рішення, здатне захистити громадян, ОАВ та інші органи державної влади мають дотримуватись правових норм, що регулюють питання відтермінування виборів; розробити оцінки ризиків та плани, координуючи свої дії з органами системи охорони здоров'я та виборчими стейкхолдерами, щоб провести вибори пізніше; призначити, якщо це можливо, нову дату виборів; та поінформувати громадськість про причини таких рішень, а всіх стейкхолдерів – про дії, яких буде вжито для послаблення ризиків у сфері охорони здоров'я.

Міркування щодо дати виборів

При встановленні дат або часових рамок виборів враховується ряд факторів, включаючи погоду. Вибори можуть бути призначені, наприклад, на сезони з більш помірними температурами чи меншими дощами, щоб виборці могли збиратись під відкритим небом та уникати зібрань у закритих приміщеннях. Якщо хвороби передаються такими переносниками як комарі чи інші комахи, влада повинна також враховувати, коли ці переносники бувають найбільш активними. Вищі температури менш сприятливі для вірусів, таких як вірус грипу, який викликає звичайний грип, а поширення SARS у 2003 році також знизилося з настанням більш високих температур. Хоча деякі експерти очікують певне незначного зниження заразності COVID-19 у теплу, більш вологу погоду³² у США та Європі, досі незрозуміло, чи буде уповільнення значним, а поширення хвороби в Південній півкулі свідчить, що підвищення температури недостатньо для того, щоб стримати коронавірус.

Рішення щодо дат виборів та виборчої діяльності має також враховувати розповсюдженість хвороби. Стосовно пандемії COVID-19 ВООЗ розділила сценарії інфікування на чотири категорії:³³ 1) відсутність випадків; 2) спорадичні випадки; 3) кластери випадків; і 4) передача в громаді – найгірша категорія, коли численні непов'язані кластери виявлено в кількох районах країни. Заходи, що вживаються державами за наявності деяких з таких найгірших сценаріїв, такі як обов'язкові локдауни та серйозні обмеження пересування, можуть унеможливити вибори з голосуванням на дільницях.

ОАВ можуть також взяти до уваги стадію спалаху в країні або регіоні. Якщо вважати отримані дані достовірними, погляд на криву зростання кількості випадків у країні чи регіоні має дати органам влади уявлення про те, чи крива зростає, залишається стабільною або рухається вниз. Хоча ця змінна сама по собі не може гарантувати безпеки виборів, оскільки можуть виникнути нові піки, стабільність або зниження кількості випадків вказує на оптимістичніший сценарій для виборів.

Насамкінець, слід взяти до уваги потенціал і структуру системи охорони здоров'я в країні та очікувані рівні наповненості лікарень на момент проведення виборів. Якщо потреба в лікарняних ліжках та апаратах ШВЛ досягає межі резервів, проведення виборів може надмірно навантажити систему охорони здоров'я і наблизити її до колапсу, не кажучи про те, що увага постачальників критично важливих ІЗЗ перейде з лікарень на виборчі дільниці.

Міркування щодо визначення та придбання додаткових матеріалів, обладнання і товарів

Якщо модальність виборів буде змінено з особистого голосування на дистанційні альтернативи, ОАВ доведеться внести ряд змін до матеріалу та/або обладнання, що закуповується. Наприклад, коли дозволяє правова база, для запровадження або розширення голосування поштою або за відкріпним посвідченням буде потрібно більше конвертів, більше витрат на розсилку та більші можливості для обробки бюлетенів і прийому та підготовки додаткового персоналу. При переході виборчих процедур у режим онлайн можуть знадобитись закупівлі для розробки та обслуговування захищених віртуальних платформ.

Якщо орієнтуватись на проведення виборів на виборчих дільницях, ОАВ усе одно доведеться здійснювати додаткові закупівлі ряду товарів, призначених для зменшення ризиків інфікування під час реєстрації виборців і кандидатів та голосування. Важливо визначити відповідні ресурси, постачальників та провести закупівлі якомога прозоріше і швидше, з тим щоб усе було отримано вчасно і в достатній кількості. Особливо у випадках великих спалахів, таких як пандемія COVID-19, може статись переривання ланцюга постачання через велику потребу на глобальному рівні у певних продуктах, а також тому, що виробникам, можливо, доведеться тимчасово зупинити виробництво. Тож рекомендується, щоб, перш ніж приймати рішення про проведення виборів, члени ОАВ переконались у можливості придбати всі необхідні товари і

у тому, що все замовлене надійде вчасно. В ідеалі, ланцюг постачання необхідних товарів має базуватись на ланцюгу постачання матеріалів для голосування, які вже готуються в країні.

Як зазначено вище, для зменшення ризиків передачі COVID-19 виборчим дільницям, імовірно, знадобляться такі товари:

- **Мило або спиртовий розчин**, що використовуватиметься для очищення та дезінфекції рук, та **інші затверджені дезінфікуючі засоби** для поверхонь. Потрібна кількість кожного продукту залежатиме від кількості виборців, виборчих дільниць та всіх інших видів контактних дій, які, на думку ОАВ, будуть виконані (напр., заходи з реєстрації виборців, тренінги для членів дільничних виборчих комісій). Щодо дня виборів – хоч явка навряд чи досягне 100 відсотків, ОАВ мусить підготуватись до того, щоб мати змогу прийняти максимальну кількість виборців.
- **Маски для обличчя**, якщо їх належним чином зробити й носити, можуть вловити певний відсоток невеликих респіраторних частинок крапель і знизити ймовірність того, що люди навколо того, хто в масці, проконтактують з такими рідинами. За оптимальних обставин, при необмеженій кількості продуктів, гарним варіантом будуть респіратори N95, з огляду на їх високу ефективність.³⁴ Хірургічні маски також корисні, хоча вони захищають гірше, ніж респіратори N95. Враховуючи глобальний дефіцит таких товарів, абсолютний пріоритет щодо отримання і респіраторів N95, і хірургічних масок повинен бути наданий медичним працівникам. Якщо дефіцит продовжиться, ОАВ має розглянути такі альтернативи як придбання тканинних масок для членів дільничних виборчих комісій та інших адміністраторів виборів, а якщо дозволить бюджет – то й для виборців. У разі використання тканинних масок слід надати належні інструкції щодо їх миття, якщо це практикується. Якщо ОАВ не може дозволити собі купити маски для виборців, він має закликати та проінструктувати виборців купляти або робити власні маски. ЦКПЗ запропонував інструкції щодо виготовлення масок у домашніх умовах.³⁵

Для членів дільничних комісій, що безпосередньо контактують з виборцями, які отримали позитивний результат тестування на COVID-19, а також тих, хто асистуватиме виборцям з особливими потребами і, отже, не зможе дотримуватись необхідної фізичної дистанції, варто розглянути можливість використання напівпрозорих **екранів для обличчя**. Напівпрозорі маски також можуть допомогти виборцям, які нічого не чують або мають вади слуху, прочитати по губах те, що каже член дільничної комісії.

- **Мотузка, волосіння, шпагат, стікери та вимірювальні рулетки** можуть допомогти у виконанні протоколів щодо дотримання фізичної дистанції у чергах та при кожній виборчій процедурі. Рекомендується використовувати один чи кілька з цих предметів на кожній виборчій дільниці для підтримання впорядкованої черги виборців. Такі продукти, певно, можна придбати недорого у місцевих постачальників, а належну кількість найкраще визначать працівники, які мають досвід участі у процесі голосування. Стрічки або шматки волосіння можуть бути прив'язані до мотузки або шпагату з інтервалом у шість футів, щоб допомогти зберігати належну дистанцію між тими, хто стоїть у черзі, а вимірювальні рулетки чи метри та стікери можна використати на підлозі, вказуючи, де має стояти кожен виборець на кожному етапі процесу. Та все одно контролери черги мають забезпечувати дотримання необхідного фізичного дистанціювання.
- **Плексигласові чи інші напівпрозорі екрани**, у разі наявності, можуть створити захисний бар'єр між членами дільничних комісій, іншими адміністраторами виборів та виборцями під час різних виборчих процедур – напр., при реєстрації виборців чи коли ставляться підписи у списку виборців, – і допоможуть блокувати краплі, здатні потрапити від однієї особи до другої. Ці екрани також слід часто дезінфікувати відповідними продуктами, і їх не слід торкатись.

- **Рукавички** можна вважати застережним засобом для членів дільничних комісій та інших адміністраторів виборів, призначеним для уникнення прямого контакту з фомітами і виборцями, у разі, коли ті, хто їх носить, проінструктовані не торкатись обличчя, навіть коли вони в рукавичках. Кожну пару рукавичок слід носити лише короткий період. Якщо це дозволяють наявні матеріали та кошти, рекомендується виділити для членів дільничної комісії один ящик рукавичок – зазвичай у ньому 50 пар – на кожну дільницю. Це дасть змогу членам дільничної комісії часто міняти рукавички. Усі використані рукавички слід належним чином зняти й безпечно покласти до контейнерів, які потім будуть герметично закриті. Оскільки особиста небезпека для виборців під час усіх виборчих процедур відносно незначна, їм не рекомендується бути в рукавичках; реально і більш ефективно – продезінфікувати руки до та після голосування.³⁶ Рукавички також можуть дати людям хибне відчуття безпеки³⁷ і спонукати їх частіше торкатись поверхонь або власних облич, не так ретельно або рідше дезінфікувати руки; а ще вони можуть становити ризик, якщо їх не утилізувати належним чином, і ймовірність цього зростає, коли ними користуються мільйони людей.
- **Освітні матеріали** з інструкціями щодо гігієни для виборців та інших учасників виборчого процесу настійливо рекомендуються на всіх публічних заходах. Постери слід вивісити як усередині виборчих дільниць, так і зовні; інформацію слід представити мовами, на яких розмовляють у країні, а візуали мають бути легкозрозумілими. Адміністратори виборів мають співпрацювати з органами системи охорони здоров'я для визначення, які постери будуть найдоречнішими, і звернутись до організацій, які займаються виготовленням постерів. Імовірно, що багато таких матеріалів розповсюджуватиметься безплатно національними та міжнародними агенціями.
- **Повідомлення по радіо, на телебаченні та інші публічні комунікації**, пов'язані з виборами, повинні містити прості, проте конкретно призначені для виборців медичні рекомендації, з якими виборці мають ознайомитись, перш ніж прийти на виборчу дільницю. Більш детальна інформація про це – в розділі “Освіта виборців”. Такі повідомлення слід розробляти у співпраці з органами системи охорони здоров'я, щоб забезпечити узгодженість з іншими меседжами соціальної реклами. Якщо повідомлення ґрунтуються на інших меседжах щодо виборів, які вже заплановані і мають з'явитись у ЗМІ, бюджетні витрати будуть зменшені. Повідомлення слід представляти в доступних форматах, таких як мова знаків та великий шрифт, а також місцевими мовами. У стратегіях розповсюдження слід передбачити використання існуючих каналів, якими повідомлення, ймовірно, дійдуть до жінок, молоді, людей з інвалідністю та інших традиційно недопредставлених груп.

Хоча дистанційні термометри виявились корисними під час спалаху Еболи в Західній Африці і деякі країни використовують їх під час нинішнього спалаху COVID-19, їх використання в останньому випадку набагато менш доцільне. Термометри можуть давати хибні позитивні або хибні негативні результати³⁸ – особливо якщо особа приймає медикаменти для контролю лихоманки; і вони не здатні виявити ознаки інфекції у осіб, у яких симптоми не проявляються. Хоча лихоманка і є одним з ранніх симптомів Еболи та інфіковані особи не передають інфекцію до появи у них симптомів хвороби, отримані нещодавно дані свідчать, що особи з позитивними тестами до COVID-19 можуть не мати симптомів, та при цьому передавати вірус іншим.³⁹ *Термометри не повинні бути пріоритетом* – особливо у випадках, коли ресурсів не вистачає.

Міркування про бюджети та додаткові витрати

ОАВ повинен мати на увазі, що всі згадані вище ресурси пов'язані з додатковими витратами. Залежно від поширеності спалаху, ймовірно, що інші організації в країні чи в регіоні можуть потребувати таких самих матеріалів, а це потенційно може призвести до дефіциту та різкого зростання цін. Крім того, нові поставки – не єдині надзвичайні витрати, які додає до вартості проведення виборів криза в сфері охорони здоров'я.

Коли під час спалаху виборча діяльність або процедури виконуються особисто, ОАВ має розглянути способи зменшення зібрань та дотримання необхідної фізичної відстані між присутніми. Ці рішення можуть включати роботу реєстраційних центрів упродовж більшої кількості днів, організацію та проведення більшої кількості навчальних занять для членів дільничних комісій, щоб уможливити участь менших груп у будь-який час, та оренду більших приміщень для дотримання необхідної дистанції. Крім того, з огляду на змінені процедури та нові вимоги до тренінгів щодо належного використання різних форм ІЗЗ, навчальні програми потребуватимуть додаткового часу. Усі ці варіанти, ймовірно, збільшать витрати.

ОАВ повинен розглянути всі ці додаткові витрати і те, чи він може їх собі дозволити, співпрацювати з іншими партнерами та агенціями для покриття витрат, що виходять за межі бюджету, та координувати дії з органами системи охорони здоров'я для визначення найбільш нагальних потреб і пріоритизації заходів”.

Насамкінець, якщо ОАВ вирішить приступати до виборчої діяльності та операцій, не допускаючи при цьому зібрань, з дистанційними альтернативами можуть бути пов'язані деякі інші витрати. ОАВ повинен, наприклад, вкласти кошти в онлайн-платформи, віртуальні тренінги, форми та матеріали, які мають розсилатись, і заходи безпеки, покликані забезпечити легітимне використання цих ресурсів. ОАВ повинен розглянути усі ці додаткові витрати і те, чи він може їх собі дозволити, співпрацювати з іншими партнерами та агенціями для покриття витрат, що виходять за межі бюджету, та координувати дії з органами системи охорони здоров'я для визначення найбільш нагальних потреб і пріоритизації заходів.

Реєстрація кандидатів

Міркування про реєстрацію кандидатів поштою

Процес реєстрації кандидатів дає можливість політичним партіям та незалежним кандидатам офіційно оформити свою участь у виборах. ОАВ виготовить друковані або електронні бюлетені для голосування у день виборів, використовуючи інформацію про партію та кандидатів, подану під час реєстрації. Оскільки інформація, подана під час реєстрації, використовуватиметься у виборчих бюлетенях, вкрай важливо, щоб уся інформація була правильною, оскільки помилки можуть вплинути на право участі та виготовлення бюлетенів.

У залежності від виборчої системи країни та законодавчих норм, що регулюють реєстрацію кандидатів, процес може бути значною мірою виконано або рекомендованою поштою, або особисто. Поштовий варіант становить менші ризики для здоров'я заявників, і ці ризики відносно просто мінімізувати як для заявників, так і для посадовців, які опрацьовують реєстраційні заяви кандидатів. Як детальніше зазначено у розділі [“Операції на виборчій дільниці”](#), особи, що заповнюють форми вдома, повинні дезінфікувати руки після завершення процесу, а конверти, адресовані реєстраторам, в ідеалі мають бути самоклеючими. Якщо таких конвертів немає, на конверті слід віддрукувати вказівки, щоб користувачі не заклеювали конверти слиною, з пропозицією безпечних альтернатив, напр., волога губка для активації клеючої речовини. Посадовці, що отримують надіслані поштою заявки, мають використовувати рукавички, дотримуватись протоколів дезінфекції, не торкатися свого обличчя і виконувати вимоги фізичного дистанціювання в приміщенні.

Міркування щодо процедур особистої реєстрації кандидатів

Більшість процесів реєстрації кандидатів вимагають фізичної присутності у певний момент потенційних кандидатів у спеціальному офісі – щоб представити оригінали офіційних документів, підписати форми або зробити фотографію для виборчого бюлетеня.⁴⁰ У деяких випадках також вимагається присутність представника політичної партії або свідків, що збільшує кількість людей, які збираються в одному

приміщенні. Отже, вибираючи місце для особистої реєстрації кандидатів, посадовці ОАВ мають подумати про фізичне дистанціювання для людей, які чекають у черзі на вулиці або всередині будівлі, про належні протоколи входу і виходу та достатній простір для співробітників, щоб ті працювали в безпечній обстановці. Перш ніж входити до відповідного будинку, заявники повинні виконати протокол належної дезінфекції рук. Також слід вивісити постери з відповідними інструкціями.

ОАВ також дедалі більше інтегрують системи реєстрації кандидатів з комп'ютеризованою підготовкою бюлетенів, вимагаючи від кандидатів підтвердити підписом правильність персональної інформації, введеної до системи на момент реєстрації. Зменшення ризиків передачі COVID-19 в офісах з використанням інтегрованої системи комп'ютеризованої реєстрації кандидатів передбачатиме заходи на кшталт тих, про які йдеться у розділі “Реєстрація виборців”, щодо роботи з технічним устаткуванням, належного обміну документацією, підписання форм та фотографування. При розробці настанов щодо реєстрації кандидатів ОАВ має включити до них інструкції, що мають на меті забезпечити належне фізичне дистанціювання, дезінфекцію рук та респіраторну гігієну впродовж усього процесу. Як заявникам, так і адміністраторам виборів варто користуватись масками для обличчя і, можливо, рукавичками, з огляду на багаторазовий обмін документами та близькість між особами при фотографуванні кандидатів.

Міркування щодо підписів на підтримку кандидатів, потрібних для їх реєстрації

Поширеною є практика, коли від потенційних кандидатів вимагається зібрати на свою підтримку певну мінімальну кількість підписів виборців з правом голосу. Збір тисяч підписів особисто та тримання у руках відповідних журналів створює кілька видів ризиків інфікування коронавірусом, оскільки збирачам підписів та виборцям, які ставлять підписи, доводиться взаємодіяти між собою та торкатись одного і того ж предмета. У разі можливості ОАВ має подумати про спосіб зменшення кількості необхідних підписів або дозволити збирання підписів в онлайн-режимі з використанням захищених платформ.

Ведення виборчої кампанії

Міркування щодо традиційних виборчих кампаній і виборчих кампаній у новітніх ЗМІ

Для справедливих виборів важливі рівні можливості ведення виборчої кампанії. Під час криз у сфері охорони здоров'я посадовці все ще матимуть доступ до ЗМІ та, ймовірно, отримуватимуть додаткові можливості для самореклами, тимчасом як опозиції, новим кандидатам та кандидатам з меншими ресурсами може бути важче стати відомими у часи обмеженої кількості публічних заходів чи повних локдаунів. У багатьох країнах певні посади займають переважно чоловіки, і такі перешкоди для ведення агітації також можуть негативно позначитись на можливості для жінок-кандидатів стати відомими й бути обраними.

У цьому контексті стає ще важливішим, щоб усі кандидати та партії мали справедливий доступ до ЗМІ і щоб дотримувались правила політичного фінансування. ОАВ може розглянути можливість координації дій як з державними, так і з приватними ЗМІ, щоб посприяти доступу партій і кандидатів до окремих медіа, і рекомендувати організувати більше телевізійних дебатів, щоб дати новим кандидатам можливість представити свої політичні платформи. ОАВ також може розглянути стимули для кандидатів, які мають менше ресурсів для участі у виборах, такі як скасування реєстраційних внесків.

У разі можливості ОАВ може заохочувати політичні партії координувати свої дії з органами системи охорони здоров'я щодо конкретних протоколів зменшення ризиків для їх діяльності, і переконатись, що інформування щодо боротьби з хворобою є послідовним. На дебатах, прес-брифінгах та інших подіях, що транслюються по радіо, телебаченню або в Інтернеті, слід дотримуватися спеціальних заходів для зменшення ризику. Учасники повинні сидіти на відстані не менше шести футів один від одного, використовувати ІЗЗ (особливо медичні маски), коли перебувають біля інших, і виконувати описані вище

протоколи дезінфекції рук. Оскільки читання по губах неможливо, коли мовці носять маски, то субтитри та перекладачі на мову жестів мають ще більше значення для того, щоб зробити зміст доступним. Електронні пристрої, такі як екрани, клавіатури та мікрофони, необхідно дезінфікувати відповідно до інструкцій виробника. Учасники подій – особливо коли здійснюється відеотрансляція – повинні усвідомлювати, що за їх поведінкою спостерігають, тож вони – як лідери чи авторитети – повинні показувати гарний приклад і дотримуватись відповідних запобіжних заходів для стримування поширення захворювання.

Міркування щодо публічних мітингів

Більшість країн, щоб стримувати поширення COVID-19, наклали обмеження на кількість осіб, які можуть бути присутніми на зібраннях, тому громадські виборчі події, такі як передвиборчі мітинги, в основному були призупинені. Якщо влада дозволить проведення цих подій, на них також слід дотримуватись ряду рекомендацій.

Публічні мітинги та іншу агітаційну діяльність важко контролювати, і зазвичай вони перебувають поза полем зору ОАВ. Однак, навіть якщо це і так, ОАВ або політичні партії можуть у співпраці з органами системи охорони здоров'я проспонсорувати онлайн-форум, семінар чи тренінг, де буде представлено основи зменшення ризиків, а кандидати матимуть можливість порушувати питання і проблеми. Також у координації з органами охорони здоров'я політичні партії повинні визначати навчальні матеріали, придатні для публічних заходів. Кандидати та їх команди повинні брати на себе відповідальність за забезпечення необхідного фізичного дистанціювання на всіх мітингах, захист вразливих осіб і дотримання протоколів входу та виходу для заходів, що проводяться в закритих приміщеннях. Ці протоколи повинні передбачати санітарну обробку рук водою з милом або спиртовмісними розчинами перед входом і на виході та впорядковане переміщення людей до будівель і з них для уникнення контакту. Учасники також повинні носити медичні маски. Усі запрошення на публічні зібрання, видані партіями та кандидатами, повинні мати розділ щодо охорони здоров'я, де будуть наведені ці керівні принципи участі. Доповідачі, які виходять на сцену, також повинні дотримуватись усіх запобіжних заходів, рекомендованих органами охорони здоров'я, як-от носити маски, перебуваючи поблизу інших, не тиснути руки прихильникам і не вступати в будь-які інші форми безпосереднього контакту.

Міркування щодо ведення виборчих кампаній з поквартирним обходом

Особи, що проводять агітацію, здійснюючи обхід квартир, також повинні дотримуватись заходів зменшення ризиків і обмежувати контакти з іншими людьми і знижувати ризики, пов'язані з розповсюдженням листівок та інших агітаційних матеріалів. Як сказано вище, важливо, щоб агітатори тримались на безпечній відстані від інших; носили медичні маски чи інші захисні засоби; та засвоювали методи доставки матеріалів, призначені для зменшення кількості непотрібних доторків (наприклад, залишали матеріали за дверима, а не вручали їх мешканцям безпосередньо).

Міркування щодо дезінформації про COVID-19 та пов'язаних з хворобою наративів, які використовуються для маніпуляцій з явкою виборців чи з результатами виборів

Ще одним важливим аспектом виборчих кампаній є зміст інформацій. Під час кризи у сфері охорони здоров'я і нинішні посадовці, і опозиційні кандидати можуть спробувати скористатися змінами у виборчих процесах і побоюваннями громадян для отримання політичної вигоди.⁴¹ Наприклад, кандидати можуть спробувати перебільшувати ризики зараження під час виборів, щоб знизити явку виборців у певних регіонах, де у них не дуже гарні справи, згідно з результатами опитувань, або поширювати наративи, які пов'язують захворювання з певними групами, щоб зашкодити кандидатам, які асоціюються з такими групами. Рекомендується, щоб ОАВ розробив кодекси поведінки разом з різними партіями або ввів розділи про COVID-19 до існуючих кодексів поведінки, застосовував санкції до тих, хто порушує

принципи поведінки, і ретельно моніторив хід виборчої кампанії для визначення порушників і вжиття санкцій.

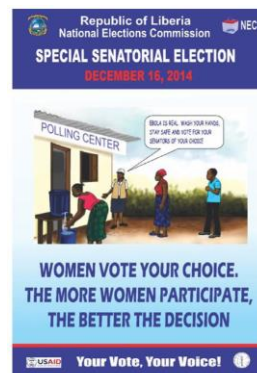
Освіта виборців

Міркування щодо інформування виборців про захворювання та пов'язані з ним запобіжні заходи

Освіта є критично важливою для того, щоб люди знали, як безпечно діяти під час виборчих процесів, і щоб розсіяти необґрунтовані побоювання серед членів виборчих комісій, виборців та інших стейкхолдерів, здатні негативно позначитись на явці. Виборцям потрібно зрозуміти основну інформацію про вірус, про те, як він передається та як запобігти його передачі. ОАВ також має чітко пояснювати всі дії та заходи, що вживаються для зменшення ризиків і захисту здоров'я виборців та інших виборчих стейкхолдерів. Навчальні постери, відеоролики та інші матеріали соціальної реклами, пов'язані з передачею коронавірусу, слід видавати або виставляти у загальнодоступних місцях, де люди збираються впродовж виборчого періоду. До кожного місця реєстрації виборців, відділу реєстрації кандидатів, виборчої ділянки та постійного відділення ОАВ слід надіслати конкретні інструкції щодо розміщення плакатів та іншої інформації на тему охорони здоров'я.

При розробці інформаційно-просвітницьких матеріалів ОАВ має дотримуватись найкращих практик у сфері медичної грамотності⁴², а саме:

- **Обмежувати кількість повідомлень:** Обговорювати по одній ідеї за раз і надавати не більше трьох-чотирьох інструкцій (напр., нагадування та інструкції щодо санітарної обробки рук, необхідності не торкатись обличчя чи непотрібних поверхонь, дотримання респіраторної гігієни, носіння медичних масок).
- **Казати виборцям, що треба робити:** Використовувати активну форму дієслів та позитивний тон, зосереджуючись на діях і на тому, що виборці мають робити, а не на тому, чого їм не слід робити (напр., *“Дезінфікуйте руки до та після голосування”*, а не *“Не голосуйте і не йдіть з виборчої ділянки, доки не продезінфікували руки”*).
- **Підбирати слова:** Для ясності – слід використовувати короткі речення та прості або знайомі слова, уникати технічних і наукових термінів та непотрібних скорочень або акронімів. Мова також має бути культурно доречною.
- **Вибирати візуальні засоби:** Використовувати шрифти і розміри, які легко читаються, та зображення, що ілюструють поведінку, бажану з точки зору охорони здоров'я. Зображення

Приклади інформаційно-просвітницьких матеріалів для виборців у Ліберії під час спалаху Еболи в 2014 році.

повинні мати високу роздільну здатність, щоб їх можна було роздруковувати у великому розмірі, бути культурно доречними та делікатними.

ОАВ має також боротись через освіту виборців проти кампаній дезінформації та мови ненависті по відношенню до маргіналізованих груп.

Міркування щодо інформування виборців про нові виборчі процедури

Громадяни повинні не лише бути добре поінформованими про вірус та про те, як він поширюється; вони також повинні розуміти кожен етап виборчого процесу, який міг змінитись, щоб дотримуватися заходів безпеки. Якщо, наприклад, виборці більше не передають свої посвідчення особи членам дільничної комісії, щоб уникнути потенційних фомітів, нові інструкції для перевірки виборців слід зробити чіткими і пояснити їх заздалегідь через матеріали соціальної реклами та в рамках інших кампаній, вивісити на виборчих дільницях, а члени дільничних комісій мають підтвердити їх зміст у разі потреби. ОАВ та ОГС мають також координувати свої дії з іншими організаціями, щоб забезпечити охоплення освітою виборців у часто маргіналізованих громадах та робити внесок у те, щоб повідомлення були доступними, наприклад, завдяки субтитруванню та мові знаків.

Запровадження нових процедур та технологій може викликати підозри, особливо в поляризованих середовищах, де одна чи кілька партій можуть отримати користь від підриву легітимності процесу. Тому прозорість інформації та надання підтримки громадянам при засвоєнні ними нових методів критично важливі для прийняття результатів”.

При використанні альтернативних методів у таких видах діяльності як реєстрація виборців, висунення кандидатів або голосування ОАВ повинен ще ретельніше подумати про те, як комунікувати нові інструкції громадянам. Онлайнві форми та ті, що розсилаються поштою, мають бути якомога простішими, супроводжуватись детальними інструкціями і способами підтвердження або іншими гарантіями громадянам, що вони повністю виконали те, що він них вимагалось. Запровадження нових процедур та технологій може викликати підозри, особливо в поляризованих середовищах, де одна чи кілька партій можуть отримати користь від підриву легітимності процесу. Тому прозорість інформації та надання підтримки громадянам при засвоєнні ними нових методів критично важливі для прийняття результатів.

Реєстрація виборців

Міркування щодо приміщення для реєстрації виборців

Нормативно-правові бази проведення реєстрації виборців в різних країнах різні. Найпростіший процес, що використовується приблизно 36 відсотками країн,⁴³ – ОАВ бере інформацію для списку виборців безпосередньо з цивільного реєстру або бази даних податкової інспекції країни. Далі ОАВ закріплює виборців з правом голосу за виборчими дільницями та інформує їх про розташування їх виборчої дільниці поштою, текстовим повідомленням або через веб-сайт ОАВ. Проте у більшості країн повинен відбутись обмін інформацією між майбутніми виборцями та органом, що організовує проведення виборів, і такий обмін може відбутись або напямую, або непрямым чином, наприклад, через форми, що надсилаються поштою, чи онлайннову реєстрацію виборців.

Деякі процеси реєстрації виборців можуть призвести до скупчень людей, особливо на початку та наприкінці періоду реєстрації, коли ОАВ та політичні партії проводять заходи з реєстрації виборців. Хоча більшість ризиків, що асоціюються з процесами особистої реєстрації виборців, схожі з тими, що пов'язані з особистим голосуванням, вони суттєво нижчі у першому випадку, оскільки зазвичай за день

реєструється менше людей. Крім того, кількість членів виборчої комісії, кореспондентів ЗМІ, національних та міжнародних спостерігачів і уповноважених осіб партій також значно менша під час реєстрації, тож легше забезпечувати дотримання належної відстані. Та все ж, якщо дозволяють правові норми, ОАВ має розглянути можливість подовження періоду реєстрації або запрошення громадян на прийом на різні дати, щоб уникнути зібрань. Детальні рекомендації щодо вибору місць, їх розпланування та розміщення засобів дезінфекції наведено у розділі “[Операції на виборчій дільниці](#)”.

Міркування щодо устаткування та матеріалів для реєстрації виборців

Упродовж останніх двох десятиліть країни дедалі частіше впроваджували варіанти біометричної реєстрації виборців, щоб зменшити ризик шахрайства. Цей підхід до підвищення чесності покращив довіру громадськості до списку виборців, але при цьому ускладнив реєстрацію виборців і збільшив можливості передачі хвороби. Крім роботи з лептопами, цифровими камерами та сканерами відбитків пальців для нового біометричного компонента, працівникам, що проводять реєстрацію, часто все одно потрібно ще й заповнювати традиційні реєстраційні форми. ОАВ повинні забезпечити ефективне зменшення ризику передачі коронавірусу, незалежно від того, як відбувається процес реєстрації – на папері чи в електронній формі.

Від осіб, що реєструються для участі в голосуванні, реєстратори часто вимагають надати заповнені форми та офіційні документи, що посвідчують особу. Ці документи можуть залишатися зараженими патогенами кілька годин або днів, залежно від матеріалу,⁴⁴ тож слід уникати контакту з ними в разі можливості. Є також ризики фомітів, пов’язані з використанням спільного канцелярського приладдя, такого як ручки для заповнення та підписання реєстраційних заяв. ОАВ може розглянути можливість попросити тих, хто реєструється, користуватись власними ручками, підкреслюючи це прохання та будь-які інші вимоги – наприклад, щодо кольору чорнил – у ході просвітницьких кампаній. Реєстраційний офіс також повинен запропонувати кілька одноразових ручок і вимагати, щоб після використання вони були належним чином утилізовані, оскільки на обробку ручок за допомогою дезінфікуючих серветок після кожного виборця витратиметься надто багато часу.

Ще один серйозний ризик передачі в цьому процесі пов’язаний з недотриманням належної відстані між виборцем, що реєструється, та працівниками, що здійснюють реєстрацію. Слід розробити протокол, згідно з яким виборці мають покласти свої реєстраційні документи на чисте місце на спеціально відведеному для цього столі, перш ніж повернутись до необхідної відстані у шість футів – визначеної позначками на підлозі або стіні, – з тим щоб працівники могли підійти до документа і перевірити імена та прізвища, фото і підписи. Альтернативно, виборців, що реєструються, та співробітників, що проводять реєстрацію, можна розділити напівпрозорими плексигласовими екранами, які часто дезінфікуватимуться. Спеціальні місця, де виборці можуть заповнити форми, також слід дезінфікувати та позначити, щоб дотримувалась належна дистанція між людьми.

У країнах, що використовують різні форми технологій для реєстрації виборців, такі як фіксація біометричних даних за допомогою сканерів відбитків пальців, цифрових камер та пристроїв сканування райдужної оболонки, слід застосовувати певні додаткові протоколи. ОАВ повинен зв’язатися з виробниками, щоб отримати детальні інструкції щодо того, які продукти можна використовувати та як це робити, щоб дезінфікувати обладнання, не пошкодивши його. Комісія зі сприяння виборам США склала корисний перелік ресурсів від різних постачальників та виробників із вказівками щодо очищення пристроїв для голосування та інших виборчих технічних засобів.⁴⁵ Безконтактна технологія на основі відбитків пальців та пристрої розпізнавання облич, у разі наявності, будуть кращими варіантами, оскільки вони дозволяють повністю уникнути ризику фомітів. Новітніша технологія розпізнавання облич може ідентифікувати виборців, навіть коли ті у масці. Реєстратори повинні також враховувати фізичну дистанцію при

фотографуванні виборців, що реєструються, або при скануванні їх райдужної оболонки. Отримання фото, яке пізніше може бути використане для розпізнавання обличчя, зазвичай вимагає коротшої відстані між камерою та об'єктом, ніж шість футів. У деяких пристроях фотокамера є невід'ємною частиною набору для біометричної реєстрації виборців, що вимагає від оператора перебувати близько від тих, хто реєструється. У таких випадках реєстратори повинні користуватись більш надійними ІЗЗ.

Якщо більш ніж один працівник використовує для реєстрації виборців ноутбук чи настільний комп'ютер, пристрій слід дезінфікувати наприкінці кожної зміни, як і все інше периферійне обладнання, наприклад, мишу, принтер та інше канцелярське приладдя, яким регулярно користуються реєстратори (напр., степлери, маркери, матеріали, що використовуються для збирання реєстраційних карток виборців).

Набір та підготовка членів дільничних виборчих комісій

Міркування щодо набору членів виборчих комісій

Жоден правомочний громадянин не має бути позбавлений права працювати на виборах членом дільничної виборчої комісії, та за надзвичайних обставин, таких як криза у сфері охорони здоров'я, ОАВ має розглянути можливість встановлення деяких обмежень або озвучення попереджень при ініціюванні процесу набору членів комісій. Перше з цих міркувань стосується медичних працівників. Під час кризи у сфері охорони здоров'я, такої як COVID-19, яка переважніше лікарні та інші заклади охорони здоров'я, медичні працівники постійно мають справу з великим напливом пацієнтів, що потребують догляду. Особливо в країнах, де робота в дільничній комісії є обов'язком, ОАВ має розглянути можливість звільнення від нього всіх медичних працівників. Групи людей, що перебувають під більшим ризиком інфікування або виникнення більш важких симптомів і більш високого рівня смертності від цієї хвороби, також мають бути звільнені від роботи на виборчій дільниці. У випадку COVID-19 було показано, що літні люди та особи з серйозними хронічними захворюваннями зазнають більшого ризику виникнення важкої хвороби. ОАВ повинен розглянути можливість звільнення цих осіб від виконання їх обов'язку або, як мінімум, забезпечити всі захисні засоби та приміщення з площею, достатньою для виконання ними роботи ефективно і безпечно.

Попри потенційне зменшення явки виборців через кризу в сфері охорони здоров'я, ОАВ має розглянути можливість підготовки більшої, а не меншої кількості членів дільничних комісій. Оскільки деякі з них можуть захворіти, бути змушеними доглядати за хворими родичами або просто незадовго до дня виборів скласти повноваження через страх захворіти,⁴⁶ важливо, щоб їх замінили кваліфіковані, добре підготовлені працівники.

Міркування щодо очних тренінгів членів дільничних комісій

Під час кризи у сфері охорони здоров'я звичайні тренінги членів дільничних комісій та всіх, хто задіяний у виборчому процесі, мають доповнюватись додатковими тренінгами з наданням основної інформації щодо коронавірусу, в яких головна увага приділятиметься способам передачі та методам стримування вірусу. Члени дільничних комісій мусять також пройти спеціальний інструктаж щодо збереження власного здоров'я та здоров'я виборців під час виборчого процесу, зокрема, у відповідних випадках, про те, як носити маски і рукавички, де і як дезінфікувати руки та поверхні, як контролювати черги та як упродовж усього процесу нагадувати виборцям про правила належної поведінки. Матеріали тренінгів повинні включати і зазначену інформацію, і будь-які особливі заходи, яких мають вживати члени дільничних комісій і виборці.

ОАВ також повинен мати на увазі, що навіть досвідчені члени дільничних комісій потребуватимуть додаткової уваги, якщо у виборчий процес будуть впроваджені нові процедури внаслідок кризи в сфері охорони здоров'я. Весь цей новий зміст повинен бути чітко представлений у тренінговому матеріалі та доведений до членів дільничних комісій, щоб у ньому давались відповіді на запитання, наводились будь-

які необхідні роз'яснення і щоб він забезпечив розуміння ними цього матеріалу. Якщо можна проводити очні тренінгові заняття, адміністратори виборів повинні взяти до уваги розмір класу (незмінно дотримуючись обмежень щодо кількості людей, які можуть збиратись разом) та дистанцію між учасниками, переносючи тренінг до більших приміщень у разі потреби в більшій площі. Слід надати всі матеріали, потрібні для дезінфекції рук та поверхонь (детальніше про це в розділі "[Операції на виборчій дільниці](#)"), а постери з інструкціями та нагадуваннями про дезінфекцію рук і респіраторний етикет повинні бути вивішені на місці проведення занять.

Міркування щодо дистанційних та віртуальних тренінгів

Якщо тренінг членів дільничних комісій можна проводити дистанційно, особливо у віртуальних класах та на онлайн-платформах, питання зібрань може бути вирішене, проте з'явиться ряд інших викликів. ОАВ повинен подбати про те, щоб усі члени дільничних комісій могли з легкістю потрапити на такий тренінг, що вимагає високого рівня поширення Інтернету та доступу до технології по всій країні та для всіх соціальних верств. Формат тренінгу також повинен бути інклюзивним і доступним для всіх, включаючи людей з інвалідністю та осіб, менш знайомих з новими технологіями. ОАВ може також розглянути можливість забезпечення членів дільничних комісій комп'ютерами з доступом до Інтернету та асистентами для очного проходження тренінгу. Місце зібрання цих учнів повинне відповідати всім стандартним практикам дезінфекції та дистанціювання (тобто належна санітарна обробка після кожного користувача і принаймні шість футів між столами з комп'ютерами), і при цьому слід визначити такі часові проміжки, щоб кількість осіб у приміщенні була якомога меншою в будь-який момент.

Крім цих заходів захисту членів дільничних комісій, які проходять навчання, ОАВ також має розглянути методи, які забезпечать повноцінне фактичне проходження тренінгу учасниками та здобуття ними всіх необхідних знань. Оскільки заняття проводяться віддалено, ОАВ може бути важче дізнатись, чи учасники справді переглядають відео, читають матеріали та звертають увагу на вміст. У міру розробки віртуального матеріалу ОАВ має розглянути можливість впровадження засобів перевірки уваги, письмових контрольних вправ і тестів до і після тренінгу, щоб з'ясувати його ефективність. Членам дільничних комісій треба буде набрати певну кількість балів, перш ніж вони отримають сертифікат про закінчення тренінгу.

Національні та міжнародні спостерігачі за виборами та уповноважені особи партій

Міркування щодо реєстрації спостерігачів за виборами та їх розташування

Спостерігачі за виборами та уповноважені особи партій є невід'ємною частиною виборчого процесу і важливими запобіжниками проти зловживань та фальсифікацій на виборчих дільницях. Щоб знизити ризики для них, ОАВ, організації спостерігачів та політичні партії можуть розглянути можливість зменшення кількості спостерігачів та уповноважених осіб партій у кожному приміщенні або організувати їх ротацію, щоб в одному місці водночас збиралось менше людей. Крім зменшення їх кількості, спостерігачі та уповноважені особи партій можуть знизити ризики для здоров'я, уникаючи безпосередніх фізичних контактів з виборцями, членами виборчої комісії та виборчими матеріалами і дотримуючись рекомендованої фізичної відстані. Спостерігачі та уповноважені особи партій повинні також носити маски для зменшення ризику передачі.

До початку роботи, так само як і у випадку тренінгів для членів дільничних комісій, організації спостерігачів та політичні партії мають також надавати спостерігачам та уповноваженим особам партій навчальні матеріали і проводити з ними тренінги щодо коронавірусу, його передачі та того, як правильно носити захисні засоби, дезінфікувати руки і дотримуватись респіраторної гігієни. ОАВ, політичні партії та організації спостерігачів також мають звільнити осіб та медичних працівників, які знаходяться у зоні ризику, від участі

в безпосередньому спостереженні за виборами і подбати про те, щоб вони повністю усвідомлювали ризики, пов'язані з участю.

Міркування щодо акредитації спостерігачів та уповноважених осіб політичних партій

І спостерігачі за виборами, і уповноважені особи партій, попри те, що відіграють різні ролі, майже завжди повинні бути акредитовані ОАВ, перш ніж можуть почати виконувати свої обов'язки. Це часто означає, що виборчі адміністратори повинні отримати та опрацювати велику кількість заявок на акредитацію у досить обмежені строки. Цей процес акредитації дедалі більше ускладнюється. Національні організації зазвичай повинні спочатку звернутись до ОАВ, щоб бути сертифікованими як суб'єкти спостереження за виборами. Після сертифікації організація подає заяви по кожному окремому спостерігачу. У деяких випадках це можна зробити в Інтернеті за допомогою спеціалізованого веб-сайту.⁴⁷ Після затвердження ОАВ виробляються акредитаційні посвідчення, які передаються організації спостерігачів для внутрішнього розповсюдження. Однак частіше використовуються "ручні процеси", які вимагають особистої появи спостерігачів у спеціальному виїзному офісі ОАВ. У цих офісах команда співробітників отримує та обробляє бланки з заявами і видає посвідчення, в яких вказуються особисті дані особи, в тому числі міститься фото. У ряді країн співробітники роблять фото на місці. Іноді також сплачується внесок, що вимагає плати готівкою або переказу коштів з картки на картку. Акредитація уповноважених осіб партій також часто є двоетапним процесом, хоч ОАВ зазвичай вважає, що партії або кандидати, котрі успішно зареєструвались, автоматично отримали право подавати заяви щодо уповноважених осіб партій. Рівень взаємодії між людьми у такому процесі буває схожим та той, що має місце у випадку спостерігачів, оскільки уповноважені особи партій часто повинні особисто з'явитись для підписання акредитаційних форм і фотографування на посвідчення.

Зменшення ризиків передачі вірусу в офісах ОАВ, відповідальних за акредитацію спостерігачів за виборами та уповноважених осіб партій, вимагатиме комбінації підходів, що використовуються для реєстрації виборців та при роботі дільничних комісій. При використанні інтегрованої комп'ютеризованої системи акредитації для фіксації особистої інформації та фотографій слід подумати про використання стандартних протоколів роботи з технічним обладнанням, описаних раніше. Більше деталей наведено у розділах "[Реєстрація виборців](#)" та "[Операції на виборчій дільниці](#)". Крім того, впродовж усього процесу акредитації слід виконувати належний обмін документацією, підписання форм та дезінфекцію місць у приміщенні, які активно використовуються і до яких часто доторкаються. У разі можливості ОАВ має розглянути впровадження або розширення процесу онлайн-акредитації для зменшення потреби в очній акредитації. ОАВ слід також врахувати всі ці міркування у своїх інструкціях щодо акредитації спостерігачів на виборах та уповноважених осіб партій.

Фаза II: Діяльність у день виборів та післявиборчі процеси

Операції на виборчій дільниці

Процес голосування у день виборів зазвичай пов'язаний з найбільшим зібранням людей та їх взаємодією, що створює найвищий потенціал для передачі вірусу. Також саме в день виборів більшість людей відчувають процес сильніше і формують свої уявлення про нього, у тому числі щодо належності процедур та чесності виборів і щодо того, чи гідні вони довіри в цілому. На щастя, виборча дільниця є середовищем, яке ОАВ може найсильніше контролювати, тож слід докласти всіх зусиль, щоб на кожній дільниці ризик був близьким до нульового. Навіть коли ніхто з виборців і членів дільничних комісій не відчуває жодних симптомів COVID-19, проте якщо хтось із них інфікований, то все одно така особа може передати вірус іншим попри відсутність симптомів. Тому слід вживати всіх запобіжних заходів так, ніби будь-хто на виборчій дільниці може бути носієм інфекції.

Міркування щодо розташування виборчої дільниці

Навіть якщо брати до уваги сезонні аспекти (див. розділ “[Планування виборів і ресурсів](#)”), погана погода все одно може вплинути на вибори і призвести до більшої концентрації людей у приміщенні. Члени виборчої комісії повинні визначити місця, достатньо великі, щоб у них могла безпечно розміститись велика кількість людей у випадку дощу та грози. В ідеалі, будинки повинні мати відкриті місця або кілька вікон і дверей, щоб природна вентиляція була якомога сильнішою. Якщо можливо, місця для сидіння та організація черги мають бути такими, щоб не допустити перенесення вітром крапель від однієї людини до іншої. Ці місця мають бути всередині публічних будинків та інших публічних просторів, і визначити їх слід заздалегідь. Адміністратори виборів повинні переконатись, що вибрані будинки є доступними, і мати план дій на випадок надзвичайних обставин, з тим щоб вони могли направити виборців до таких місць під дахом, дотримуючись при цьому протоколів входу до будинку, фізичного дистанціювання, дезінфекції рук та виходу з будинку.

Крім знаходження будинків відповідного розміру з критичними площами, ОАВ також має подбати про те, щоб виборчі дільниці розташовувались у безпечних, доступних районах і не підвищували ризики для здоров'я загрожених груп. Якщо, наприклад, діти більш вразливі до захворювання, виборчі дільниці повинні бути подалі від шкіл. У випадку COVID-19, з огляду на те, що літні люди та особи з серйозними хронічними захворюваннями зазнають більшого ризику виникнення важкої хвороби, ОАВ повинен розглянути можливість віддалення виборчих дільниць від районів скупчення або проживання цих загрожених груп – наприклад, інтернатів чи лікарень. Проте важливо зауважити, що такі зміни за жодних обставин не можуть позбавити ці загрозені групи права голосу. ОАВ слід розглянути, в залежності від нормативно-правової бази країни, альтернативні варіанти, такі як автоматична видача дозволу цим виборцям на голосування поштою чи заочно в інший спосіб, на допомогу при голосуванні або виділення для цих виборців певного часу, щоб вони могли опустити свої бюлетені, не витрачаючи час у чергах і потенційно не контактуючи з іншими.

Міркування щодо розпланування виборчої дільниці

Слід також ретельно розпланувати виборчу дільницю. Розташування столів та стільців для членів дільничних комісій має відповідати вимогам щодо фізичної дистанції, а члени комісії повинні контролювати потік виборців на кожній стадії процесу голосування, щоб не допускати контакту між людьми і виділяти час на дезінфекцію будь-якого обладнання. ОАВ має також подумати про вилучення будь-яких дій, що можуть призвести до непотрібного торкання предметів. Наприклад, ОАВ може віддати перевагу будинкам з меншою кількістю дверей або з дверима, що відкриваються й зачиняються автоматично, для уникнення торкання ручок, і використанню фіксованих кабінок замість завісок, щоб виборці не торкались тканини. Слід унеможливити сидіння поруч кількох осіб, особливо прибрати лавки та розташовані поруч один з одним стільці; на дільниці слід мати якомога менше непотрібних об'єктів і поверхонь, якщо це можливо. У разі наявності можна встановити плексигласові або інші напівпрозорі екрани на столах, щоб додати захисний бар'єр між членами дільничної комісії та виборцями і посприяти блокуванню перенесення вірусних крапель від однієї людини до іншої. Ці екрани слід часто дезінфікувати.

Хоча завіски допомагають зберегти таємницю голосування в Україні, та, щоб зменшити ймовірність передачі вірусу, їх не слід використовувати під час кризи COVID-19.

Міркування щодо протоколів організації черги та процедур входу і виходу

Оскільки день виборів є точкою процесу, коли збирається найбільша кількість людей, це також час найбільшого ризику. Хоча загальних принципів фізичного дистанціювання слід дотримуватись під час усіх соціальних зібрань, для дня виборів слід встановити спеціальні положення, щоб забезпечити дотримання особистої дистанції тими, хто стоїть у черзі, використовуючи прості системи, описані вище, такі як шпагат з маленькими вузлами або стрічками з інтервалами у шість футів, щоб допомогти контролюючим працівникам забезпечувати належну відстань. Рекомендується ще кращий варіант, за якого ніхто не торкнеться шпагату, – позначити скотчем на підлозі місця, на яких мають по одному стояти люди в черзі. У всіх ситуаціях, які вимагають стояння в черзі, просвітницькі постери повинні акцентувати увагу на потребі в фізичному дистанціюванні та способах передачі вірусу, а на членів дільничної комісії має бути покладене завдання забезпечувати виконання інструкцій щодо фізичного дистанціювання у чергах.

Щоб зменшити ризик контакту між людьми у ході процесу голосування, ОАВ має також розглянути можливість розробки протоколів, які визначатимуть для виборців шлях від старту до фінішу. У випадку COVID-19 ці протоколи повинні включати санітарну обробку рук на вході або перед голосуванням і, можливо, перед виходом як додатковий запобіжний захід. Виборців слід закликати впродовж усього процесу закривати свого рота й носа маскою, щоб мінімізувати поширення респіраторних крапель. Коли професійних масок не вистачає, виборці можуть використовувати прості саморобні тканеві маски з міцного кotonу, наприклад, зі стьобаної тканини чи бавовняного простирадла.

Людей з діагнозом COVID-19, здатних вийти з дому, щоб проголосувати, слід проінструктувати скористатись спеціальними виборчими дільницями, спеціальними чергами і кабінками або відвідати виборчу дільницю в спеціально встановлені інтервали, щоб уникнути контакту зі здоровими особами. Члени відповідних дільничних комісій мають бути забезпечені додатковими I33, такими як одноразові халати та медичні екрани для обличчя. ОАВ має також подбати про те, щоб члени дільничних комісій почувалися зручно, коли погоджуються на таку роботу, і розглянути можливість збільшення стимулів для них.

ОАВ має також розглянути виділення певного часу для вразливих виборців, щоб ті проголосували, або організувати спеціальну чергу для таких осіб з метою зменшення тривалості часу, який їм доведеться провести серед публіки.

Міркування щодо підтвердження особи виборців та голосування

У різних країнах встановлено різні вимоги щодо підтвердження особи (верифікації) виборців та різні методи голосування. Серед методів верифікації, наприклад, – сканування відбитків пальців, надання посвідчення особи виборця або підпис у списку виборців. Голосування може виконуватись шляхом проставлення позначки у виборчому бюлетені або використання електронних пристроїв. Майже все це вимагає доторкання та тримання предметів. Як і при всяких інших запобіжних заходах щодо фомітів, рекомендації стосовно зниження ризику під час процесів підтвердження особи виборця та голосування мають на меті зменшити потребу в доторканні і триманні, щоб інфіковані особи не могли забруднити предмети, до яких мають торкатись інші, або щоб забруднені предмети були дезінфіковані, перш ніж інші можуть заразитись. У випадку підтвердження особи виборця, наприклад, можна уникнути непотрібного торкання, якщо розробити протоколи, згідно з якими кожен виборець має покласти свій документ на чисте місце на столі на виборчій дільниці, перш ніж пройти необхідну відстань, з тим щоб члени дільничної комісії могли підійти до документа і, не торкаючись його, перевірити ім'я, прізвище, фото та підписи. Коли для підтвердження особи виборця потрібен підпис або коли виборці мають поставити позначки в бюлетені, ОАВ може надати їм одноразові ручки, попросити їх принести власні ручки або дезінфікувати ручки після кожного виборця, на що потрібно більше часу.

Дезинфекція рук перед процедурами знову-таки рекомендується – для уникнення забруднення самого реєстру виборців. Виборець також має дочекатись, доки руки повністю висохнуть, щоб не пошкодити папір. Більшість біометричних сканерів та пристроїв для електронного голосування вимагають, щоб виборець доторкнувся до екрана. Як і в рекомендації щодо пристроїв біометричної реєстрації виборців, ОАВ має зв'язатися з виробниками, щоб отримати детальні інструкції щодо того, які продукти можна використовувати і як їх використовувати для дезинфекції обладнання, не пошкодивши його. Безконтактна технологія на основі відбитків пальців та пристрої розпізнавання облич, у разі наявності, будуть кращими варіантами, оскільки вони дозволяють повністю уникнути ризику фомітів. Пристрої для електронного голосування зазвичай також вимагають, щоб виборці торкалися екранів або кнопок, тож ОАВ повинен навчитись дезинфікувати обладнання без його пошкодження або використовувати одноразову захисну плівку чи інші напівпрозорі матеріали для уникнення прямого контакту з цими поверхнями.

Незмивне чорнило може застосовуватись членами дільничних комісій або виборцями безпосередньо. Перевагу слід віддати аплікаторам, що зменшують потребу в контакті між людьми.

Насамкінець, якщо використовувати незмивні чорнила на позначення виборців, які вже проголосували, ОАВ має закликати виборців дезинфікувати свої руки з використанням одного з рекомендованих методів і повністю висушувати їх, перш ніж на пальцях і руках опиниться чорнило. Для кращого результату виборці також мають

дочекатись, доки чорнило висохне, перш ніж дезинфікувати руки. У разі можливості ОАВ має розглянути придбання чорнильних продуктів, що продаються в контейнерах із вбудованими аплікаторами, таких як флакони, щоб зменшити потребу в контактах між членами дільничних комісій і виборцями.⁴⁸

Міркування щодо голосування зі сторонньою допомогою

Деякі виборці, особливо ті, що мають інвалідність, можуть потребувати допоміжних засобів або допомоги від іншої особи, щоб проголосувати. У разі використання навушників, тактильних інструкцій та інших допоміжних засобів, щоб допомогти особам з інвалідністю проголосувати самостійно і таємно, ці засоби або матеріали мають бути належним чином продезинфіковані після кожного виборця, що ними скористався. Коли потрібна допомога іншої особи, найімовірніше, потрібної фізичної дистанції буде неможливо дотриматись, тож і асистент, і виборець мають носити ІЗЗ, такі як медична маска, та дезинфікувати руки до і після вкидання бюлетеня.

Міркування щодо облаштування кімнати відпочинку

Облаштування туалету або кімнати відпочинку пов'язане з унікальними викликами при масових зібраннях, оскільки важко контролювати поведінку у відокремлених місцях, а йдеться про місце, де, найімовірніше, відбувається обмін тілесними рідинами. Особи, котрі погано почуваються, також, імовірно, шукатимуть це місце, коли кашлятимуть. Щоб миття рук було простішим і доступнішим і не допускати скупчення людей в кімнатах відпочинку, всередині

Жінка отримує допомогу, щоб проголосувати в Непалі. Вимог щодо фізичної дистанції не завжди можна дотриматись при голосуванні зі сторонньою допомогою, тож рекомендуються ІЗЗ.

всіх туалетів слід розмістити пункти миття або дезінфекції рук і виконувати вимоги щодо доступності. У залежності від культурних очікувань, ці пункти можуть бути розділені за статтю, щоб жінки-виборці не зазнавали залякувань. У разі можливості слід облаштувати й гендерно нейтральний варіант кімнати відпочинку. Біля цих пунктів слід вивісити постери з інструкціями і нагадування щодо необхідності ретельної дезінфекції рук.

Міркування щодо безпеки виборчих дільниць

Кілька країн уже розміщують сили безпеки для підтримання миру і цивілізованості на виборчих дільницях під час виборів. У періоди криз у сфері охорони здоров'я робота цих силовиків ускладнюється через напруженість ситуації та страхи виборців, що потенційно може призвести до ескалації конфлікту. Уявлення, що кожна людина може становити загрозу здоров'ю, сприяє цій напрузі, тож ОАВ повинен вживати запобіжних заходів, щоб не дати змоги виборцям і кандидатам скористатись нею для власної вигоди. Сили безпеки повинні пройти спеціальну підготовку щодо всіх заходів, спрямованих на зменшення ризиків, і способів їх застосування, не підставляючи ні себе, ні порушників під загрозу. Критично важливо, щоб при забезпеченні виконання правил щодо фізичної дистанції чи інших нормативних актів силовики не застосовували надмірної сили.

Міркування щодо відходів

Хоча досі немає доказів передачі вірусу COVID-19 при роботі з відходами, включаючи медичні відходи, проте усі матеріали, що використовуються для дезінфекції людей і поверхонь, та недезінфіковані одноразові об'єкти (напр., одноразові ручки, захисна плівка) мають розглядатись як потенційні фоміти, тож їх слід належним чином збирати в спеціально призначені для цього контейнери і мішки.⁴⁹ Видалення будь-яких потенційно заражених відходів слід здійснювати відповідно до директив керівного органу охорони здоров'я в країні. Під час виборів санітарно-гігієнічний папір, дезінфікуючі серветки, рукавички, маски, одноразові ручки, захисна плівка та інші відходи повинні вкидатись до відповідних контейнерів чи мішків. Члени дільничних комісій та прибиральники, які збирають ці відходи, повинні носити надійні рукавички й маски; відходи слід відвезти до найближчої медичної установи, пункту прийому інфікованих відходів чи інших пунктів обробки. У ході цього процесу слід керуватись безпосередніми вказівками місцевих органів охорони здоров'я.

Міркування щодо збільшення кількості днів голосування

Як зазначалось вище в цьому документі, стояння в черзі та інші процедури на виборчих дільницях можуть підвести людей під більший ризик прямого контакту між собою або з респіраторними краплями. Забезпечувати фізичне дистанціювання під час цих процедур можна краще, зменшивши кількість осіб, проте слід дати змогу всім виборцям реалізувати своє право голосу. У випадках, коли правові норми дозволяють це, ОАВ може розглянути можливість продовження періоду голосування, щоб кожного дня до виборчих дільниць приходила менша кількість виборців. Для забезпечення збалансованого розподілу виборців по днях ОАВ може розглянути варіант розбивки електорату, наприклад, за ініціалами чи адресою.

“Забезпечувати фізичне дистанціювання краще при меншій кількості осіб, проте слід дати змогу всім виборцям реалізувати своє право голосу”.

Міркування щодо голосування поштою, через спеціальні скриньки та за відкріпним посвідченням

Один зі способів уникнення черг і ризиків інфікування під час голосування в країнах, нормативно-правові

бази яких надають таку можливість, – це дозволити виборцям відправляти бюлетені поштою або опускати їх до спеціальних скриньок на вулицях. Хоча ризики інфікування для виборців та членів виборчих комісій при використанні такого методу набагато нижчі, все ж ОАВ має врахувати кілька факторів. Наприклад, віруси та інші патогени можуть виживати певний час на різних поверхнях, а це означає, що деякі можуть вижити на виборчих бюлетенях або в конвертах і заразити виборців або членів виборчих комісій, які отримують і опрацьовують бюлетені. У випадку коронавірусу, як показує нещодавнє дослідження, вірус може залишатись життєздатним на папері від трьох годин до п'яти днів, хоча навіть при збереженні активності через кілька днів кількість активних патогенів дорівнюватиме близько 0.1% від початкової кількості вірусного матеріалу.⁵⁰ Як запобіжний засіб, виборці мають ретельно дезінфікувати свої руки після того, як брали до них бюлетень і конверт, та використовувати самоклеючий конверт або вологу губку для активації клеючої речовини, а не лизати її. Як альтернатива, вони можуть залишити матеріал недоторканим щонайменше на п'ять днів, перш ніж взяти його до рук.

Підрахунок голосів та встановлення результатів

Міркування щодо роботи з бюлетенями та протоколами результатів під час підрахунку голосів на виборчій дільниці

У багатьох країнах основна частина процесу встановлення результатів виборів починається на виборчих дільницях з ручного підрахунку членами дільничних комісій паперових бюлетенів. Після цього протоколи з результатами з окремих виборчих дільниць збираються до купи, часто на рівні округу, і голова окружної виборчої комісії оголошує результати. Інші країни використовують пристрої для електронного голосування на виборчих дільницях, які фіксують подані голоси, автоматично підраховують їх кількість і передають результати до центрального пункту для верифікації та підсумовування. У деяких випадках виборці вказують свій вибір на паперових бюлетенях, які потім скануються та обробляються.

Під час підрахунку голосів члени дільничних комісій мають показати кожен бюлетень на відстані спостерігачам та уповноваженим особам партій.

Коли члени дільничних комісій рахують паперові бюлетені на виборчих дільницях, для забезпечення їх безпеки слід внести кілька коректив до звичайного процесу. Один фактор, що береться до уваги, – це площа на столі, необхідна для підрахунку голосів при дотриманні фізичної дистанції тими, хто слідкує за ходом процесу. Оскільки уповноважені особи партій та спостерігачі також мають виконувати свої обов'язки під час цієї вкрай важливої частини процесу встановлення результатів, слід показати їм кожен окремий бюлетень, не дозволяючи їм торкатись його, перш ніж його буде покладено до відповідної купи. Це підвищує прозорість, проте уповільнює підрахунок. Коли всі бюлетені підраховано та результати на виборчій дільниці встановлено, протоколи результатів мають бути підписані кількома посадовцями, уповноваженими особами партій та спостерігачами. Кожен, хто ставить підпис, має використовувати власну ручку і підписувати документи по одному за раз, дотримуючись при цьому фізичного дистанціювання.

Міркування щодо транспортування бюлетенів та інших виборчих матеріалів

Особливо важливі виборчі матеріали, такі як протоколи результатів, списки виборців та бюлетені, як правило, транспортуються з виборчих дільниць до центрального пункту для підсумовування та оголошення результатів. Ці матеріали зазвичай перевозяться в пластикових пакетах з контролем відкриття

і зберігаються в опломбованих виборчих скриньках. Під час транспортування ці матеріали часто супроводжують кілька представників дільничної виборчої комісії, спостерігачів, уповноважених осіб партій та поліції. Щоб зменшити ризики передачі під час перевезення особливо важливих виборчих матеріалів у транспортних засобах, весь персонал, що бере в цьому участь, повинен носити маски. У разі можливості ОАВ також повинен розглянути встановлення інструментів моніторингу, таких як камери та GPS-трекери, щоб спостерігачі та уповноважені особи партій могли спостерігати за транспортуванням матеріалів дистанційно.

Міркування щодо результатів процесів підведення підсумків та приміщень

Операції з підведення підсумків у центральному пункті часто вимагають значної кількості працівників, які приймають, опрацьовують, підсумовують та зберігають виборчі матеріали з численних виборчих дільниць. Значною іноді може бути й кількість охоронців. Загалом, дотримання фізичної дистанції важливе на кожному з етапів процесу підведення підсумків. Представникам виборчих дільниць часто доводиться чекати, щоб здати матеріали приймальникам, а це створює черги. Коли матеріали прийнято, співробітники передають їх перевіряльникам, і знову все з'ясовується і фіксується, матеріали тимчасово зберігаються, доки не розпочнеться фактичне підсумовування. Коли результати зрештою підраховані та підтверджені, протоколи результатів підписуються і скануються для пересилання до головного офісу ОАВ. У деяких випадках для підсумовування результатів використовується онлайн-система. Кожен з цих процесів пов'язаний з передачею численних паперових форм для перегляду та підписання, а також з використанням комп'ютерів для введення даних, сканерів для передачі результатів та проекторів для показу спостерігачам та уповноваженим особам партій результатів у міру їх опрацювання. У цих випадках слід керуватись стандартними рекомендаціями, наведеними в попередніх розділах, щодо фізичного дистанціювання, дезінфекції рук та використання ІЗЗ.

Моніторинг і контроль якості

Діяльність ОАВ з моніторингу та оцінки має зосереджуватись на моніторингу того, якою мірою реалізуються всі ці методи зменшення ризиків. Слід розробити контрольні списки моніторингу, специфічні для кожної конкретної події, які мають бути заповнені адміністраторами виборів, котрим буде доручено виконання такої роботи, особливо в день виборів. У разі можливості дані, наведені в заповнених контрольних списках, мають бути вибірково перевірені посадовцями вищого рівня. У такий спосіб можна систематично моніторити дотримання правил і збирати дані на центральному рівні для визначення вад у системі та здобуття досвіду для майбутніх великомасштабних подій.

Хоча неможливо точно довести, скільки нових випадків COVID-19 вдалось уникнути в результаті ефективної реалізації методів зменшення ризику, звичайні чи нижчі рівні кількості нових випадків упродовж 14 днів після виборчих подій вкажуть на те, що ці події не призвели до піків інфікування

Прикінцеві виноски

- 1 Global Impact of COVID-19 on Elections. (20 березня 2020 р.) Джерело: <https://www.ifes.org/publications/global-impact-covid-19-elections>
- 2 Buriil, F. Darnolf, S. Low Voter Turnouts, Fear, Disinformation and Disrupted Supply Chains: How Election Commissions Are Unprepared for COVID-19 (27 березня 2020 р.) IFES. Джерело: <https://www.ifes.org/news/low-voter-turnouts-fear-disinformation-and-disrupted-supply-chains>
- 3 Keilman, J. (13 квітня 2020 р.) "After Chicago poll worker dies from COVID-19 and others test positive, city warns voters they might have been exposed to virus at polling places. *Chicago Tribune*. Джерело: <https://www.chicagotribune.com/coronavirus/ct-chicago-poll-worker-dies-covid-cornavirus-20200413-rz55vqpo6jfbxn7e4i6vki6n2y-story.html>
- 4 Modes of transmission of virus causing COVID-19: implications for IPC precaution recommendations. (без дати). Всесвітня організація охорони здоров'я. Джерело: <https://www.who.int/news-room/commentaries/detail/modes-of-transmission-of-virus-causing-covid-19-implications-for-ipc-precaution-recommendations>
- 5 How Coronavirus Spreads. (13 квітня 2020 р.) Центри контролю та профілактики захворювань США. Джерело: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/prevent-getting-sick/how-covid-spreads.html>
- 6 Definitions: emergencies. (17 листопада 2014 р.) Всесвітня організація охорони здоров'я. Джерело: <https://www.who.int/hac/about/definitions/en/>
- 7 Rosenthal U, Charles MT, & 't Hart, P. (ред.). (1989). *Coping with crises: the management of disasters, riots and terrorism*. Springfield: Charles C. Thomas.
- 8 Marisam, J. (2010). Judging the 1918 election. *Election Law Journal*, 9(2), 141-152.
- 9 Banbury, A. (8 квітня 2020 р.) Opinion: Elections and COVID-19 - what we learned from Ebola. *Devex*. Джерело: <https://www.devex.com/news/opinion-elections-and-covid-19-what-we-learned-from-ebola-96903>
- 10 Delury, J. (2020, April 16). How Democracy Won the World's First Coronavirus Election. *New York Times*. Джерело: <https://www.nytimes.com/2020/04/16/opinion/south-korea-election-coronavirus.html>
- 11 Taylor, D. B. (28 квітня 2020 р.) How the Coronavirus Pandemic Unfolded: a Timeline. *The New York Times*. Джерело: <https://www.nytimes.com/article/coronavirus-timeline.html>
- 12 WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020. (без дати). Джерело: <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>
- 13 What is a coronavirus? Всесвітня організація охорони здоров'я, відділення у Шрі-Ланці. Джерело: https://www.who.int/docs/default-source/inaugural-who-partners-forum/coronavirus-poster-english-srilanka.pdf?sfvrsn=289dedc3_0
- 14 Symptoms of Coronavirus. (20 березня 2020 р.) U.S. CDC. Джерело: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/symptoms-testing/symptoms.html>
- 15 Huang, P. (2020, April 13). What We Know About The Silent Spreaders Of COVID-19. *NPR*. Джерело: <https://www.npr.org/sections/goatsandsoda/2020/04/13/831883560/can-a-coronavirus-patient-who-isnt-showing-symptoms-infect-others>
- 16 Mandavilly, A. (20 квітня 2020 р.) Infected but Feeling Fine: the Unwitting Coronavirus Spreaders. *The New York Times*. Джерело: <https://www.nytimes.com/2020/03/31/health/coronavirus-asymptomatic-transmission.html>

- 17 Columbia Health, & Columbia Health. (26 березня 2020 р.) COVID-19 (Novel Coronavirus): Frequently Asked Questions. Джерело: <https://preparedness.columbia.edu/news/2019-novel-coronavirus-frequently-asked-questions>
- 18 Symptoms of Coronavirus. (20 березня 2020 р.) Джерело: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/symptoms-testing/symptoms.html>
- 19 Modes of transmission of virus causing COVID-19: implications for IPC precaution recommendations. (без дати). ВООЗ. Джерело: <https://www.who.int/news-room/commentaries/detail/modes-of-transmission-of-virus-causing-covid-19-implications-for-ipc-precaution-recommendations>
- 20 How Coronavirus Spreads. (13 квітня 2020 р.) U.S. CDC. Джерело: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/prevent-getting-sick/how-covid-spreads.html>
- 21 Based on information from Kampf G, Todt D, Pfaender S, Steinmann E. Persistence of coronaviruses on inanimate surfaces and their inactivation with biocidal agents. *J Hosp Infect.* 2020; 104(3): 246–251. doi:10.1016/j.jhin.2020.01.022. The longevity of the virus was measured at room temperature (20-22 °C or 68-72 °F)
- 22 Advice for public. (без дати). ВООЗ. Джерело: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public>
- 23 Social Distancing, Quarantine, and Isolation. (4 квітня 2020 р.) U.S. CDC. Джерело: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/prevent-getting-sick/social-distancing.html>
- 24 Bourouiba, L. (2020). Turbulent gas clouds and respiratory pathogen emissions: potential implications for reducing transmission of COVID-19. *Jama.*
- 25 Frequently Asked Questions About Respiratory Hygiene/Cough Etiquette. Virginia Department of Health. Джерело: https://www.vdh.virginia.gov/content/uploads/sites/3/2016/01/RespiratoryHygieneCoughEtiquette_FAQ.pdf
- 26 Interim recommendations on obligatory hand hygiene against transmission of COVID-19. (без дати). ВООЗ. Джерело: <https://www.who.int/who-documents-detail/interim-recommendations-on-obligatory-hand-hygiene-against-transmission-of-covid-19>
- 27 Hand hygiene in health care in the context of Filovirus disease outbreak response. (12 березня 2020 р.) ВООЗ. Джерело: <https://www.who.int/csr/resources/publications/ebola/hand-hygiene/en/>
- 28 List N: Disinfectants for Use Against SARS-CoV-2. (24 квітня 2020 р.) Джерело: <https://www.epa.gov/pesticide-registration/list-n-disinfectants-use-against-sars-cov-2>
- 29 Chan, K. H., Peiris, J. S., Lam, S. Y., Poon, L. L. M., Yuen, K. Y., & Seto, W. H. (2011). The effects of temperature and relative humidity on the viability of the SARS coronavirus. *Advances in virology*, 2011.
- 30 The legal aspects of election postponements are discussed in a forthcoming paper in this series, Legal and Constitutional Considerations for Postponing or Modifying Election Processes.
- 31 Ellena, K. The Legal Quagmire of Postponing or Modifying Elections. (14 квітня 2020 р.) IFES. Джерело: <https://www.ifes.org/news/legal-quagmire-postponing-or-modifying-elections>
- 32 Lipsitch, M. (2020). Seasonality of SARS-CoV-2: Will COVID-19 go away on its own in warmer weather? Center for Communicable Disease Dynamics. Джерело: <https://ccdd.hsph.harvard.edu/will-covid-19-go-away-on-its-own-in-warmer-weather/>
- 33 Global surveillance for COVID-19 caused by human infection with COVID-19 virus – Interim guidance. (20 березня 2020 р.) ВООЗ. Джерело: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/331506/WHO-2019-nCoV-SurveillanceGuidance-2020.6-eng.pdf>

- 34 Palca, J. (6 березня 2020 р.) Respirators Key To Coronavirus Battle But They Must Be Worn Correctly. *NPR*. Джерело: <https://www.npr.org/2020/03/06/812789168/respirators-key-to-coronavirus-battle-but-they-must-be-worn-correctly>
- 35 Use Cloth Face Coverings to Help Slow Spread. (2020, April 13). U.S. CDC. Джерело: <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/prevent-getting-sick/diy-cloth-face-coverings.html>
- 36 Groth, L., & Groth, L. (8 квітня 2020 р.) Your Gloves Probably Aren't Helping You Prevent Coronavirus at the Grocery Store. Джерело: <https://www.health.com/condition/infectious-diseases/coronavirus/should-you-wear-gloves-to-the-grocery-store>
- 37 Steussy, L., & Weiss, S. (22 квітня 2020 р.) Why wearing gloves to the grocery store isn't fighting coronavirus. Джерело: <https://nypost.com/2020/04/22/why-wearing-gloves-to-the-grocery-store-isnt-fighting-coronavirus/>
- 38 Rauhala, E. (14 березня 2020 р.) Some countries use temperature checks for coronavirus. Others don't bother. Here's why. *The Washington Post*. Джерело: https://www.washingtonpost.com/world/coronavirus-temperature-screening/2020/03/14/24185be0-6563-11ea-912d-d98032ec8e25_story.html
- 39 Saey, T. H. (16 квітня 2020 р.) COVID-19 may be most contagious one to two days before symptoms appear. Джерело: <https://www.sciencenews.org/article/coronavirus-covid-19-infection-contagious-days-before-symptoms-appear>
- 40 Крім фотографії, заяви кандидатів на реєстрацію часто містять інформацію, пов'язану з членством у партії, символи та засвідчення справжності підписів на підтримку кандидата, а також квитанцію про сплату кандидатського внеску.
- 41 У цій серії буде видано комплексний аналіз зв'язку між COVID-19 та кампаніями дезінформації.
- 42 Niebaum, K., Cunningham-Sabo, L., & Bellows, L. (2015). Developing Effective Educational Materials Using Best Practices in Health Literacy. *Journal of Extension*, 53(4), n4.
- 43 How is the national electoral register created? (без дати). International IDEA. Джерело: <https://www.idea.int/data-tools/question-view/735>
- 44 Документи, що посвідчують особу, мають різний дизайн і виготовляються з різних матеріалів, включаючи прості паперові буклети, тимчасові ІД-картки холодного ламінування та традиційніші, виготовлені з гнучких композитів полівінілхлориду. У деяких місцях, наприклад, Зімбабве, національні ІД-картки виготовляються з металу.
- 45 Vendor and Manufacturer Guidance on Cleaning Voting Machines and Other Election Technology: Комісія зі сприяння виборам у США. (без дати). Джерело: <https://www.eac.gov/election-officials/vendor-and-manufacturer-guidance-cleaning-voting-machines-and-other-election>
- 46 Behrens, C.; Rouan, R. (12 березня 2020 р.) Ohio elections boards frantically seeking poll workers due to coronavirus outbreak. *The Columbus Dispatch*. Джерело: <https://www.dispatch.com/news/20200312/ohio-elections-boards-frantically-seeking-poll-workers-due-to-coronavirus-outbreak>
- 47 Щодо процесу акредитації через Інтернет, див. [2019 Presidential election in Afghanistan](#) (станом на 19 квітня 2020 р.)
- 48 Детальніше про зменшення ризиків використання незмивних чорнил – у статті IFES “Indelible Ink in Elections: Mitigating Risks of COVID-19 Transmission While Maintaining Effectiveness” Доступно за посиланням: <https://www.ifes.org/news/indelible-ink-elections-mitigating-risks-covid-19-transmission-while-maintaining-effectiveness>
- 49 Water, sanitation, hygiene, and waste management for the COVID-19 virus: interim guidance, 19 March 2020. (1 січня 1970 р.) ВООЗ. Джерело: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/331499>

How Long Does Coronavirus Last on Cardboard and Paper? (10 квітня 2020 р.) Джерело:

<https://www.uptime.com/blog/how-long-does-coronavirus-last-on-cardboard-and-paper/>

International Foundation
for Electoral Systems